

A LIGHT NOTES ON ASSET RECOVERY IN THE INDONESIAN ANTI-CORRUPTION LAW

A/Prof.Dr. Go Lisanawati

(Faculty of Law, University of Surabaya, Indonesia)

Abstract: Corruption in Indonesia has been serious and violates the citizen's rights of social, economic, and political despite of financial state loss and economy of Indonesia. Corruption has been widespread, threatened, and endangered to countries. This condition has warned Indonesia to start the perspective that to tackle corruption it needs to use all of the extraordinary measurements. The Corruption Perception Index 2019 of Indonesia put Indonesia in the rank 85 out of 180 countries, with a score of 40 out of 100. Corruption is still a serious crime in Indonesia. Though Indonesia has released several methods categorized as extraordinary measurements, such as the existence of Corruption Eradication Commission as a focal point in corruption eradication, the establishment of the special court on corruption through Law Number 46 of 2009, the use of reversal of the burden of proof in particular corruption such as gratuity, public officials wealth report (known as LHKPN), and many more. Indonesian law on anti-corruption did not give a specific mechanism of asset recovery as mandated by the United Nations Convention against Corruption (so-called UNCAC), but implicitly in the law. Indonesia has already the Integrated Asset Recovery System (IARS) but for a criminal asset in general, as regulated in the Prosecutor Regulation Number 9 of 2019 concerning the amendment of the Prosecutor Regulation Number 027/A/JA/10/2014 concerning Guideline of Asset Recovery. The ideal law enforcement for economic crime and trans-organized crime is not only punished crime offenders but also returning assets of crime and/or related to the crime to the entitled parties. It means that law enforcement in corruption must be set the goal in prevention, eradication, and asset recovery. Thus in the corruption context in Indonesia, law enforcement has adhered to the

anti-money laundering charge to the forfeited criminal asset itself.

Keywords: Corruption, Asset Recovery, Law Enforcement, and Obstacles

INDONESIAN ANTI-CORRUPTION REGIME IN THE PERSPECTIVE OF UNCAC'S COMPLIANCE

Law Number 20 of 2001 concerning the amendment of Law Number 31 of 1999 did not explain the definition of corruption act. The legal definition of corruption can be found in Law Number 19 of 2019 concerning the second amendment of Law Number 30 of 2002 concerning the Corruption Eradication Commission (so-called Law on Corruption Eradication Commission). Article 1 number 1 of the Law on Corruption Eradication Commission defines that the corruption act is a criminal act as mentioned in the primary law that arranges eradication of corruption. It means corruption has no definition but more categorization of corruption acts as mentioned in primary law on corruption. Article 1 number 4 of the Law on Corruption Eradication Commission then explain that Corruption eradication is a set of activities to prevent and eradicate the occurrence of corruption through coordination, supervision, monitoring, preliminary investigation, investigation, prosecution, examination in the proceeding with the public participation following the provision of laws and regulations. Therefore according to the law on Corruption Eradication Commission, corruption eradication is not yet inserting any kind of asset forfeiture embedded in the process of tackling corruption itself. However, the primary material law on corruption has been elaborating on the perspective of asset recovery.

Global Corruption Barometer 2019¹ in its survey mention that 65% of people thought corruption in Indonesia increased in the previous 12 months, and 24% of public service users paid a bribe in the previous 12 months. The World Justice Project (WJP)² released the reports on Rule of Law 2020, and mention that Indonesia is in the rank 59 of 128

1 <https://www.transparency.org/en/countries/indonesia>, retrieved date: November 8th, 2020

2 https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2020-Online_0.pdf, retrieved date November 9th, 2020

countries, with a score of 0.53 on a scale 0 – 1. While from the surveys on the absence of corruption, Indonesia is in a score of 0.39 with a score rank 92 of 128 countries. Indonesia has a score of 0.55 with rank 49 of 128 countries and territories for the Open Government. This result shows that there is serious homework for Indonesia to give concern in the upgrading the profile of the absence of corruption in Indonesia.

There are 3 (three) institutions that appointed to be the investigator of corruption cases namely Police, Prosecutor, and Corruption Eradication Commission (= as a focal point), and two of them appointed to be the prosecutors in corruption cases namely Prosecutor and Corruption Eradication Commission. Corruption Eradication Commission has been established since 2002 and acts as the focal point in corruption cases.

As it is well understood, to get an effective anti-corruption regime, a country must be conformed to the International Standards. It needs national law and regulation harmonization to the International principles and standards that have been set by the International Community. Indonesia has ratified United Nations Convention against Corruption since 2006 through Law Number 7 of 2006 concerning the ratification of the United Nations Convention against Corruption. Through this law, Indonesia has been politically located as one of Asia's countries that have a commitment to the eradication of corruption through International Cooperation. Corruption in its nature has been a widespread and systemic crime. It harms and damages pillars of the economic life of the country. UNCAC is the International treaty-based crime that promotes equality of sovereignty principle, equality of rights, the integrity of the territory, and non-intervention in the domestic affairs of other states principle as mentioned in article 4 of UNCAC. Chapter V concerning Asset Recovery and Article 31 concerning freezing, seizure, and confiscation become one of the main important provisions in the regime of anti-corruption nowadays. UNCAC reminds us also about the links between corruption and other forms of crime in particularly organized crime and the economic crime, including money laundering. Through UNCAC, it can be understood how is the impact of corruption, and how corruption will link to other organized and economic crime

itself. In its preamble, UNCAC mentioned that cases of corruption are involved in vast quantities of assets. It may constitute a substantial proportion of the resources of States. Corruption is threatening the development of the State.

UNCAC is not only an International Standards or Guidance, but it is used also as an instrument for the countries who become a member to achieve purposes as constituted in Article 1 (Statement of Purpose) of this Convention as:

- a. To promote and strengthen measures to prevent and combat corruption;
- b. To promote, facilitate and support international cooperation and technical assistance in the prevention of and fight against corruption, including in asset recovery;
- c. To promote integrity, accountability, and proper management of public affairs and public property

Refer to the explanation above, UNCAC is having the purpose to promote any kind of good shape of an instrument to make corruption decrease and law enforcement of it become more effective.

Related to the criminalization, the table below will show the comparative provision between Indonesian Law on Corruption and UNCAC, as:

Table 1: Criminalization of Corruption’s Comparison

Law Number 31 of 1999 in conjunction with Law Number 20 of 2001		United Nation Convention Against Corruption (UNCAC)	
Category	Art	Category	Art
State financial loss	Art 2, 3	Bribery of national public officials	Art 15
Bribery	Art 5 sub (1) a; Art 5 sub (1) b; Art 13; Art 5 sub (2); Art 12 a; Art 12 b; Art 11; Art 6 sub (1) a; Art 6 sub (1) b; Art 6 sub (2); Art 12 c; Art 12 d	Bribery of foreign public officials and officials of public international organizations	Art 16

Embezzlement in office	Art 8; Art 9; Art 10 a; Art 10 b; Art 10 c	Embezzlement, misappropriation or other diversions of property by a public official	Art 17
Extortion	Art 12 e to Art 12 g	Trading in influence	Art 18
Fraudulence	Art 7 sub (1) a – d; Art 7 sub (2); Art12 h	Abuse of functions	Art 19
Conflict of Interest in Procurement	Article 12 i	Illicit Enrichment	Art 20
Gratuity	Art 12 B in conjunction with Art 12 C	Bribery in the private sector	Art 21
Other Crime Related to Corruption		Embezzlement of property in the private sector	Art 22
Category	Art	Laundering of proceeds of crime	Art 23
Obstruction of the process of corruption examination / Obstruction of justice	Art 21	Concealment	Art 24
Does not provide information or provide false information	Art 22 in conjunction with Art 28	Obstruction of justice	Art 25
The Bank that did not provide the suspect’s account information (Secrecy of customer’s account)	Art 22 in conjunction with Art 29		
Witnesses or experts who do not provide information or provide false information	Art 22 in conjunction with Art 35		
The person who is holding the secret of the office that does not provide information or provide false information	Art 22 in conjunction with Art 36		
The witness who disclosed the reporter’s identity	Art 24 in conjunction with Art 31		

Further, UNCAC introduces the new forms of international cooperation that domestic law shall adopt, such as transfer of a sentenced person (inter alia Article 45), transfer of criminal proceeding (inter alia

Article 47). Based on table 1 above, it can be understood that there are different points of view and emphasizes the criminalization. The main characteristic of corruption in Indonesia is the violation of Article 2, and Article 3. Those two articles must not be replaced or eliminated due to the request to fulfill to UNCAC compliance. Regarding Article 2 and Article 3, Romli Atmasasmita¹ explain as follow:

Article 2 and Article 3 of the Anti-corruption Law constitute genuine corruption. And specifically in Indonesia must be interpreted not only as physical punishment but also as financial punishment and social punishment which leads to a “cost and benefit” approach. Hence the State will not be harmed and the offender receives a fair punishment but still maintained the legal certainty.

There should be no doubt that Article 2, Article 3 must be maintained in the future law on anti-corruption. In this regard, Muladi² re-emphasize the relationship between corruption criminalization and the Indonesian Bill of Criminal Law as follow:

a. Core crimes will follow Law Number 20 of 2001 concerning the amendment of Law Number 31 of 1999 concerning Eradication of Corruption, Article 2 and Article 3 of the Law on Anti-corruption

b. All specialties related to corruption remain apply, both related to material criminal law and procedural criminal law while.....

c. The upcoming challenge is to implement the renewal of the Law on Anti-corruption in regarding with ratification of UNCAC 2003 through Law Number 7 of 2006.

Even though in the same category, there is a fundamental difference between Art 2 and Art 3 of the Anti Corruption Law. Art 2 regulates that:

1 Romli Atmasasmita and Kodrat Wibowo. 2016. Analisis Ekonomi Mikro Tentang Hukum Pidana Indonesia. Jakarta: Prenadamedia Group, p. 208

2 Muladi and Diah Sulistiyani RS. 2020. Catatan Empat Dekade Perjuangan Turut Mengawal KUHP Nasional (Bagian I, 1980-2020). Semarang: Universitas Semarang Press, p. 204

Article 2 (1)	Article 3
- Anyone;- unlawfully enriching himself and/or other persons or a corporation;- in such a way as to be detrimental to the finances of the state or the economy of the state;- shall be liable to life in prison, or a prison term of not less than 4 (four) years and not exceeding 20 (twenty) years and a fine of not less than IDR 200,000,000 (two hundred million rupiahs) and not exceeding IDR 1,000,000,000 (one billion rupiahs)	- Anyone;- To enrich himself or other persons or a corporation;- abusing the authority, the facilities, or other means at their disposal due to rank or position;- in such a way that is detrimental to the finances of the state or the economy of the state;- shall be liable to life imprisonment or a prison term of not less than 1 (one) year and not exceeding 20 (twenty) years and/or a fine of not less than IDR 50,000,000 (fifty million rupiahs) and not exceeding IDR 1,000,000,000 (one billion rupiahs)

Concerning to Art 2 (1), then subparagraph (2) of Art 2, mention that the punishment can be increased in the form of Capital Punishment as a weighting of punishment’s reason whenever the corruption is conducted under certain circumstances such as there is a natural disaster, repetition of a criminal offense of corruption, or a State is in the monetary and economic crisis.

On January 18th, 2020, one online newspaper, Kompas¹, release an Info-graphic concerning 7 (seven) biggest corruption cases in Indonesia

1. Jiwasraya Case. The estimation of the financial state loss in the case is IDR 13.7 Trillion. After carrying out investigations since 17 December 2019, the Attorney General’s Office declare 5 people as accused, namely:

- President Director PT. Hanson International Tbk: Benny Tjokrosaputro
- Former Finance Director PT. Asuransi Jiwasraya: Harry Prasetyo
- President Commissioner PT. Trada Alam Minera Tbk: Heru Hidayat
- Former President Director PT. Asuransi Jiwasraya: Hendrisman Rahim

1 Infografik: 7 kasus korupsi dengan kerugian terbesar di Indonesia”, <https://www.kompas.com/tren/read/2020/01/18/090500465/infografik-7-kasus-korupsi-dengan-kerugian-terbesar-di-indonesia>, retrieved date: November 9th, 2020

- Retired person of PT. Asuransi Jiwasraya: Syahmirwan

2. Century Bank case. In this case, the country of Indonesia suffered a loss of IDR 7 Trillion. This case dragged several big names. One of them is Budi Mulya that has been sentenced to 15 years of imprisonment.

3. Case of Pelindo II. Indonesian State Audit Bureau issued a report on state losses due to alleged corruption at Pelindo. It involved four projects at PT. Pelindo II, and caused state losses of up to IDR 6 Trillion. This case dragged the name of the former president director of PT. Pelindo, RJ Lino, and has been determined as accused since 2015.

4. Kotawaringin Timur Case. It is a corruption case that dragged the Regent of Kotawaringin Timur, Supian Hadi, that caused the State to suffer IDR 5.8 Trillion. The Regent is suspected of abusing his authority in issuing business permits to PT. Fajar Menyata Abadi, PT. Billy Indonesia, PT. Aries Iron Mining in 2010 – 2012

5. BLBI (Bank Indonesia Liquidity Assistance) happened in Indonesia during the economic crisis in 2008. Based on the calculation of the State Audit Bureau in the case of the Bank Indonesia Liquidity Assistance certificate, the State suffered a loss of IDR 4.58 Trillion.

6. E-KTP Case (electronic Social Security Number) has created the state financial loss for IDR 2.3 Trillion based on the calculation of the State Audit Bureau. This case is involving big politicians, name Indonesian Former Chairman of House Representatives, Mr. Setyo Novanto, then Andi Narongong, and Irman Gusman.

7. The Hambalang Case, that happened during the leadership period of previous President. The result of the State Audit Bureau said that the case of the Hambalang athlete homestead project caused state losses to IDR 706 Billion. Several important high political profiles were involved. They are the former chairman of the Democratic Party; former treasurer of the Democratic Party; former minister of youth and sports and one member of the Indonesian House of Representative from the Democratic Party.

According to the cases mentioned above actually shows that corruption and the state financial losses are very serious to be handled since the financial loss of Indonesia reached trillions of rupiahs. The corruption has involved central government and local government. Corruption creates suffer for Indonesia. There are several difficulties also to calculate the total loss of state finance itself. For example in the case of Pelindo II a case that starts to investigate in 2015). The Corruption Eradication Commission finds difficulty to count the state finance loss since the Government of China's authority does not give Corruption Eradication Commission to access the data of QCC (Quay Container Crane) produced by Wuxi Huangdong Heavy Machinery (HSHM) who operate in China. The accused in this case is ex-President Director of Pelindo II, Richard Joost Lino (RJ Lino) and some other accused.

Art 4 of Anti-Corruption Law states that:

Compensation for losses inflicted upon the finances of the state or the economy of the state shall not annul the punishment of the perpetrator of a criminal act of corruption as referred to in Article 2 and Article 3.

Thus, Article 4 explains in the way to understand how is the position of compensation for the losses caused by corruptors in the process of punishment itself. It means that compensation from the corruptor may only bring impact for judges to consider that compensation is an obligation for corruptor to give back the state financial assets to the Indonesian State, and the judge will consider it as a reason to reduce punishment, not to annul. According to Romli Atmasasmita, Article 2 and Article 3 have been in line with the UNCAC 2003 strategy in terms of eradication and asset recovery.¹ While Article 4 has been contrary to the objective of corruption asset recovery and prevention strategies because there will be no suspect who intends to return the state asset while surrendering himself to be prosecuted and on trial.² The analysis of Article 4 aforementioned is logical, but it can be illogic

1 Romli Atmasasmita. 2018. Rekonstruksi Asas Tiada Pidana Tanpa Kesalahan *Geen Straf Zonder Schuld*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, p. 133

2 Ibid, p. 134

when connecting it to a reason that anyone steals someone's money, they have to return or repay, and they have to be punished still as a deterrence effect, but it can be used by judges to give leniency for the offender. Article 4 can be used to put as a mechanism to ensuring assets of the state that have been lost will be returned to State.

REGULATIONS ON ASSET RECOVERY IN CORRUPTION CASES

Corruption eradication shall be focused on three main areas; those are prevention, eradication, and asset recovery. As it is well understood, corruption is a serious crime with serious impact on society, not only for domestic but also threatens other country. It is well understood that corruption is not a local phenomenon, but also a transborder crime. It is needed to make effective the regime of asset recovery itself. This development shall focus not only on its prevention effort and eradication effort by punished corruptors but also actions to recover state financial losses resulted by Corruption. The mindset must be not only to use "Follow the offender/perpetrator" only but must use the "Follow the money" approach. The success to bring and return the stolen asset resulted from corruption will bring a successful meaning of punishment for corruptor itself. Since it is not easy to return the Stolen state assets return to Indonesia. Corruptors have extraordinary and difficult layers of protection in hiding or carrying out money laundering resulting from corruption.

Indonesian Corruption Watch explains that the success of corruption punishment can be seen from 2 (two) things, name: (i) The amount of state asset losses caused by corruption cases return to Indonesia; and (ii) Heavy or light the verdict given by Judges. Indonesian Corruption Watch in its report has findings that the total losses of state financial resulting from corruption in 2019 are the amount of IDR 12 Trillion, but the fine substitute money only IDR 748.1 Billion¹.

¹ "ICW sebut pemidanaan Koruptor di Tahun 2019 masih lemah" <https://nasional.kompas.com/read/2020/04/19/23531171/icw-sebut-pemidanaan-koruptor-di-2019-masih-lemah>, retrieved date: November 9th, 2020

In its yearly report, Indonesian Corruption Eradication Commission¹ claimed that from the repression effort, Corruption Eradication Commission has contributing non-tax revenue. One of the efforts is to do asset recovery inflicted by corruption. Corruption Eradication Commission was a success in recovery the asset from abroad for the first time. Corruption Eradication Commission is developing international cooperation with the Corrupt Practices Investigations Bureau (CPIB) of Singapore. The asset recovery is the amount of SGD 200,000 from Singapore to Indonesia on the 17th of June 2019. Further, Corruption Eradication Commission reports that there were several actions have been taken to recover the state assets losses as served in this info-graphic below:

	Amount (IDR)
Gratuity	
The gratuity revenue that has determined by the Corruption Eradication Commission becomes State Property	3.3 Billion
Confiscated Revenue	
- Confiscated revenue from the corruption that has been decided by Court	
- Confiscated money from the proceeds of money laundering that has been decided by Court	173.67 Billion
Substituted Money Revenue	
Substituted money revenue for corruption that has been decided by Court	121.9 Billion
Sales Revenue from the auction	
Sales revenue from the auction from proceeds of money laundering	43.6 Billion
Sales revenue from the auction of corruption	3.2 Billion
Fine revenue from proceeds of corruption	17.8 Billion
Total	363.47 Billion

The report was given by one of three institutes that handled corruption as appointed by the Law in Indonesia. The total asset that has been recovered by the Corruption Eradication Commission above still below the number of the state finance losses suffered by State of Indonesia itself. So, the effort must be optimized more.

The Indonesian Law on Anti-corruption arranges the mechanism or procedure of asset recovery using criminal lane and/or civil lane.

¹ <https://www.kpk.go.id/images/pdf/Laporan-Tahunan-KPK-2019-Bahasa.pdf>, retrieved date: November 9th, 2020

Indonesia has been ratified UNCAC through Law Number 7 of 2006 concerning the Ratification of UNCAC 2003 follows the norms mentioned by UNCAC. It is that asset recovery can be conducted through Civil recovery as direct asset recovery, and through criminal recovery as indirect asset recovery. UNCAC arranges the mechanism of asset recovery can be used direct asset returned from court proceedings based on “negotiation plea” or “plea bargaining” system, and through indirect asset return using confiscate process based on a court decision. Each model of asset recovery for corruption in Indonesia will be discussed below.

Regarding Civil Proceedings for Asset Recovery, Oliver Stolpe, as quoted by Rustam, explains that:

Countries such as Italy, Ireland, and the United States provide, under varying conditions, for the possibility of civil or preventive confiscation of assets suspected to be derived from certain criminal activity. Unlike confiscation in criminal proceedings, such forfeiture laws do not require proof of illicit origin “beyond reasonable doubt”. Instead, they consider proof on a balance of probabilities or demand a high probability of illicit origin combined with the inability of the owner to prove the contrary.

By definition, Asset Recovery is series of activities that includes the process of tracking, securing, maintaining, confiscating, and returning assets related to criminal acts and/or other assets to the entitled State or entitled party (vide Regulation of the Indonesian Attorney General Number 9 of 2019 concerning the amendment of Regulation of the Indonesian Attorney General Number 006/A/JA/3/2014 concerning Asset Recovery Directives). This whole process or activity on Asset Recovery is a pattern of Integrated Asset Recovery System/IARS. Further, the Directive has also constituted about Asset Safeguard. In this regulation, the Attorney General as one of the parties in the Center of Integrated Criminal Justice System) has the right to rescue State Assets.

Asset recovery is actually including the whole process or activity that performed both through criminal proceedings and civil

proceedings to search, freeze, and recovery the stolen and/or criminal assets. Through criminal law, one of the asset recovery processes can be conducted by punishing the accused first followed with forfeit the asset (or called conviction-based asset forfeiture). Moreover, it can be criminally processed simultaneously between predicate crime and money laundering (inter alia Article 75 of the Indonesian Anti-Money Laundering law).

Based on existing law, though Indonesia is having not yet a specific law on Asset Recovery, asset recovery through criminal mechanism can be conducted:

- through conviction based asset forfeiture (punish the accused first then forfeit the asset)

- Through non conviction based asset forfeiture. For example, Article 67 of the Indonesian Law on Anti-Money Laundering, without punished the accused first. Article 67 of the Indonesian Law on Anti-Money Laundering states that:

1. If there is no one or the third party who proposes for the objection within 20 (twenty) days since the date of temporary discontinuity of transaction, INTRAC submits the handling of Assets of which are known or are reasonably alleged the result of criminal crime to the investigator to be investigated.

2. If the alleged perpetrator of the criminal crime is not found within 30 (thirty) days, the investigator could propose to the local court to decide such Assets as the State's treasury or returned to the entitled person.

3. The Court as outlined in section (2) should decide within 7 (seven) days.

This article is regulated more in the Regulation of Supreme Court Number 1 of 2013 concerning Procedures for handling TPPU assets, and Circular Letter of Supreme Court Number 3 of 2013 concerning Case Handling Instructions: Procedures for Settlement of Requests for Assets in TPPU and other criminal activity.

As an earlier explanation, the ideal law enforcement is to punish the offender of crimes and return assets of crime and/or assets related to those crimes to the entitled parties. Law enforcement shall not be focused on “follow the offender or perpetrator” only and forget the assets, but it must be balanced implement both “follow the offender” and “follow the money”. The effort to rescue the state finance losses affected by the corruption act is one of the important steps to heal or restore the condition of state finance and/or state economy, also to punish offenders of corruption. Thus, in the Indonesian law on anti-money laundering (Law Number 8 of 2010), Article 75 of the Law on anti-money laundering, can be implemented to balance follow the offender and follow the money. Article 75 regulates:

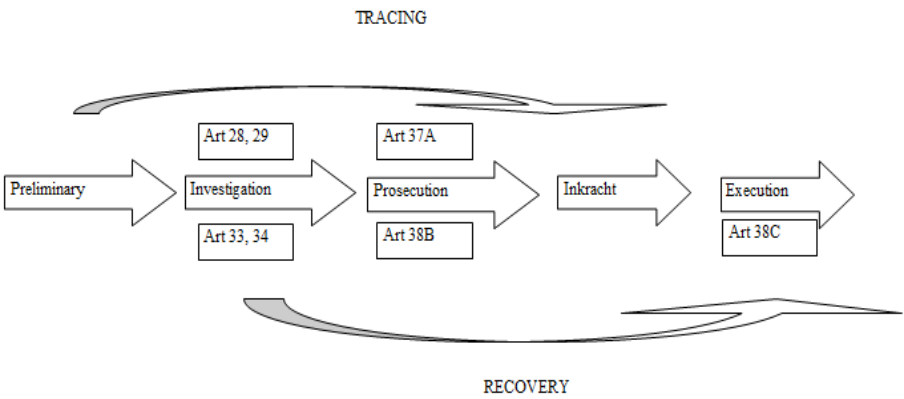
If the investigator finds sufficient initial evidence on the presence of the criminal act of money laundering and the origin criminal action, the investigator combines the criminal action of money laundering and the origin criminal action and notifies to Indonesian Transaction Report and Analysis Center (INTRAC).

Through this article, it can be maximizing the tackling of predicate crime and money laundering itself. Almost each corruption case has adhered to a money laundering charge to get the assets recovery.

Thus, the asset recovery regime to the corruption cases is using Corruption law and anti money laundering law, through criminal charge procedure and civil suit procedure.

The whole process of Asset Recovery for Corruption cases, explained by M. Yusuf¹ (former head of INTRAC), as below:

1 M. Yusuf. “Implementasi dan Pengaturan Illicit Enrichment Dalam Delik Korupsi”, Powerpoint presentation, presented in National Workshop “Kajian Penerapan UNCAC di Indonesia – implementasi dan Pengaturan Illicit Enrichment Dalam Delik Korupsi”, Jakrat 18th of February 2014

Article 28 of Law on Anti Corruption mentions that:

For the interests of an investigation, a suspect shall be obligated to provide statements regarding his entire wealth and the wealth of his spouse and children, and the wealth of persons or corporations known or suspected of being connected with acts of corruption allegedly committed by the suspect.

This article is stressing to an obligation by the suspect to provide statements regarding his entire wealth and/or his spouse and children and/or persons or corporations known or suspected. Then Article 29 (1) of the Indonesian Anti-Corruption said that

For purposes of an investigation, prosecution, or hearing in a court of justice, investigators, public prosecutors, or judges shall be authorized to request statements from banks regarding the financial condition of the suspect or defendant.

Based on this article, the preliminary investigation that has been conducted by collecting data from many sources starts the investigation by authorizing a request statement from the Bank regarding the financial condition of the offender. Further in Article 29 subparagraph (2) and (3) explains that Requests for information shall be submitted to the Governor of Bank Indonesia by the applicable laws and regulations. After that request, the Governor of Bank Indonesia obliged to comply with the request aforementioned request documents no later than 3 (three) working days. Investigators, public prosecutors, or judges

may request that banks freeze any accounts in the name of the suspect or defendant if said accounts are thought to contain the proceeds of criminal acts of corruption (vide Article 29 subparagraph (4)). If the examination of the suspect or the accused does not produce adequate evidence, at the request of the investigator, public prosecutor, or the judge, on that very day the bank also revokes the freezing (Article 29 (5)). This process can be called early asset recovery.

Article 37A subparagraph (1) of Law on Anti-Corruption gives a framework of asset tracing, as below:

The defendant shall be required to provide information on his/her entire wealth and the wealth of his wife or her husband, and his/her children, as well as the wealth of any individual or corporation, believed to have linkage with the case of which the defendant is accused.

Inter alia with Article 37 A subparagraph (2), if the defendant cannot prove his/her disproportional wealth to the amount of his/her income or any additional income from his/her wealth, it shall be used to strengthen the existing evidentiary material that the defendant has committed a corruption offense.

These articles have been used as an extraordinary measurement through the reversal burden of proof. Since corruption is known as one of the difficult crimes to prove, it needs a breakthrough in optimization eradication of corruption without contradicting to other principles such as the presumption of innocence (non self-incrimination). It has been stated in Article 37 A subparagraph (3), that public prosecutor is remaining obliged to prove their accusation (specific provision in Article 2, Article 3, Article 4, Article 13, Article 14, Article 15 and Article 16 of Law Number 31 of 1999 and Article 5 to Article 12 of Law Number 20 of 2001).

Article 37A has the purpose to confiscate the defendant's wealth derived from Corruption by then the defendant has no right to mastering and own that wealth unless it gains legally by the defendant.

After asset tracing, the process will enter asset recovery can be seen from some articles in Law on Anti Corruption. In the stage of an investigation, Article 33 and Article 34 describe the process. Article 33 states:

If the suspect dies at the time of investigation while loss has been concretely established for state finance, the investigator shall submit the dossier of the case resulting from the indictment to the prosecutor/state attorney or to the office suffering the loss to enable the filing of a civil suit against the heirs.

Article 34 states:

If the accused dies at the time of the examination during a court session, while loss has been concretely established for state finance, the public prosecutor immediately submits to the copy of the official report on the session to the session to the agency which shoulders the financial burden to file the civil lawsuit to the heirs.

Article 38B Law on anti-corruption has been designed as one of the extraordinary measures.

Article 32 of Law on Anti-corruption Asset Recovery through Civil Lawsuit explains when there is insufficient evidence on one or more elements of corruption crime, but the investigator through its investigations believe there is state finance loss concretely establish, the investigator shall turn over the files of investigations to the prosecutor as state attorney to take civil suit or submit to aggrieved institutions to file a lawsuit (Vide Article 32 of the Indonesian Law on Anti-corruption). Some critics addressed this article since it creates problems. Rustam¹ said, one of the essential problems is the unclear status of the person being suit whether it is as offender, suspect, or defendant. Further, Article 38 C of the Indonesian Law on Anti-corruption regulates that:

If after a decision had been made the Court has already gained fixed legal strength, and it is known that there still exists wealth owned by the convict believed to have originated from corruption offenses, which has not been confiscated for the state as referred to in Article 38B subparagraph (2), the state shall file a civil indictment against the convict and/or his/her beneficiary.

¹ Rustam. *Op.Cit*, p.19

Aforementioned in Article 38B subparagraph (1), in essence to specific forms of corruption as referred to Article 2, Article 3, Article 13, Article 14, Article 15, and Article 16 of Law Number 31 of 1999, and Article 5 to Article 12 of Law Number 20 of 2001, an accused person who commits one of the corruption offense shall prove otherwise his/her wealth for which he/she has not been indicted but is believed to have originated from corruption offense. Thus, subparagraph (2) explicitly reaffirmed once the accused person failed to prove that the wealth does not originate from a corruption offense, the wealth shall be considered as originating from corruption. Then judge authorized to decide that the wealth shall be partially or entirely confiscated for the State (Vide Article 38B subparagraph (2)). This article has strengthened the mechanism of state finance loss returns by giving the obligation to the accused person to prove his/her wealth that has not yet been charged does not derive from corruption. The claim for the confiscation of assets is filled by the public prosecutor when the charges are read out in the main case.

Article 38 C of Law on Anti-corruption explain if after a decision had been made the Court has already gained fixed legal strength, and it is known that there still exists wealth owned by the convict believed to have originated from corruption offenses, but it has not yet confiscated for State, then the State shall file a civil indictment against the convict and/or his/her heirs. It is the last effort to rescue the asset of State which has gone by the corruption by filing a civil suit to forfeit that asset.

The existence of Asset Recovery Center through the Indonesian Regulation of Attorney General Number 9 of 2019 concerning the amendment of the Indonesian Regulation of Attorney General Number Per-027/A/JA/10/2014 concerning Asset Recovery Directive must be promoted to all of the law enforcement. Once again, by considering that the law enforcement of criminal law, in essence, is not only aimed to punish offenders but to recover losses suffered by the victim financial as an impact of the crime conducted by the offender of the crime itself. This is following the principle of *Dominus Litis*, that it is the duty and responsibility of the prosecutor's office as a public prosecuting and executor. This regulation of Attorney General has put the standard for

Prosecutor's office in handling the asset recovery issues (not specific to corruption asset), and effort to create an effective, efficient, transparent, and accountable Integrated Asset Recovery Systems, conducted by implementing Good Governance/good corporate governance through involving supervision by society (transparent), accountable and responsible. Unfortunately, it is not yet integrated into other institutions that have the responsibility of asset recovery of crime. Indonesia is still draft the Law on proceeds of crime asset deprivation Bill that will be implemented by all institutions.

SNAPSHOT OF ASSET RECOVERY EFFORT IN INDONESIAN WELL-KNOWN CORRUPTION CASE IN PRACTICES: LEARN THE BARRIER

Assets resulted from corruption abroad return's effort is more difficult to implement. The efforts to return the assets resulting from corruption abroad are more difficult to implement. One of the difficulties is that a country that holds other state assets from the outcome of corruption is an external responsibility in exercising the sovereignty of a state to maintain its relations with other countries.

Yunus Husein¹ (former head of INTRAC) in his presentation gave information about the constraint of having optimized state asset return as:

- The amount of substitution money that has been saved is still less.
- The laws that support the return of assets have not been optimally used, for example, Law of Anti-Money Laundering, and the provisions of reversal burden of proof to the improper wealth (vide Article 77-78 Law on Anti-Money Laundering and Article 38B Law on Anti-corruption).
- Tracing, Safeguarding, and returning of Assets are not yet been optimized used.
- The quality of Mutual Legal Assistance request is not good yet, the length of processing time (there is a request that responded after

¹ Yunus Husein. "*Pengembalian Aset Hasil Tindak Pidana (Asset Recovery) and Corporate Criminal Liability*", Powerpoint presentation, STIH Jentera, Jakarta, 22 February 2017

6 months), the rate of its success is low, weak coordination between institution, etc. Mutual Legal Assistance is normally hampered by bank secrecy provisions.

- Law enforcement practices are still weaknesses
- Asset management is not optimal (confiscated items are not well maintained, broken, lost, replaced, etc)
- Sales of assets have not been optimal. The auction process does not refer to a fair price, slow process, etc.

Based on the analysis given by Yunus Husein above, it can be said that these constraints must be eliminated to get the maximized asset recovery.

Several big cases that involved corruption cases where the assets of corruption were located abroad. The briefcase summary can be accessed on the website of star world bank¹. In this paper, we can learn from the case of Hendra Rahardja, President/CEO of PT. Bank Harapan Sentosa, one of the banks that got a bailout from Bank Indonesia Liquidity Assistance. Jurisdiction of assets was located in Australia and Hong Kong. Hendra Rahardja was a fugitive after the Court in Indonesia decided in absentia that he is guilty to conduct corruption, and died in Australia (in 2003). The asset recovery process (to a bank in Australia) was started in 1998 and ended in 2008. In its note, the World Bank gave analysis that contributing factors in Asset Recovery were that The Australian court decision noted that the Government of Hong Kong had provided evidence according to Australia's Mutual Legal Assistance Treaty request. The status of asset recovery was completed. According to the March 1, 2005, Judgment by Australia's New South Wales Supreme Court, "it was contended that the crimes of the deceased Rahardja produced a total loss to the Central Bank of Indonesia of A\$390 million of which some AUS\$38.5 million came to Australia". The website of the Attorney General of Australia noted that as part of Australia's Equitable sharing program established under

¹ <https://star.worldbank.org>

United Nations Conventions Against Corruption provisions as well as Australia's proceeds of Crime Act, \$493,647.07 was provided to the Indonesian Government for assistance in the Hendra Rahardja matter.

While the asset of crime located in Hong Kong has difficulty. According to the International Center for Asset Recovery, in February 2009, an official of the "Hong Kong Ministry of Justice" would confirm only that USD 3 million was frozen in Hong Kong, despite press reports of larger amounts concealed in that jurisdiction". Unfortunately, at the time of the case that happened in Indonesia, Hong Kong and Indonesia did not have a bilateral Mutual Legal Assistance Treaty. Indonesia and Hong Kong have signed one in 2008. The lack of a Mutual Legal Assistance treaty between the two jurisdictions cited as one of the reasons Australia was acting as the intermediary.

In the process of asset recovery of state finance loss in Hendra Rahardja's case, there is an obstacle related to the sharing request from Hong Kong. According to the responsible person of asset hunter, Muchtar Arifin¹, the legal problem regarding the asset of Hendra Rahardja was final or decided. It was because the court in Australia has declared that the asset of Hendra Rahardja must be returned to the Government of Indonesia. But the Hong Kong party has requested a share.

From the case of Hendra Rahardja's corruption, the problem of asset recovery is difficult. It needs goodwill both from Victim State and State where the asset is located. It needs to give highly respects that each other must assist, and hand in eradicate corruption.

CLOSING NOTES

Asset recovery has taken place as the important emphasized together with the prevention and eradication of corruption. UNCAC has been reminded of Asset Recovery. The process towards recovering state

¹ "Penyitaan Aset Hendra Rahardja Terganjil Uang Komisi", article, <https://www.republika.co.id/berita/breaking-news/nasional/08/12/26/22558-penyitaaan-aset-hendra-rahardja-terganjal-uang-komisi>, 26th of December 2008, retrieved date: November 9th, 2020

financial losses due to corruption through conventional criminal law lanes as regulated the existing laws has not been efficient and effective, though the provision and regulations exist already. The problem appears still is between state losses and the return of losses has not been balanced. Therefore, a more effective legal arrangement must be considered accompanied by steps of coordination and harmonization of relations between law enforcement institutions domestic and abroad, the community, NGOs, and all parties.

REFERENCES

- Atmasasmita, Romli. 2018. *Rekonstruksi Asas Tiada Pidana Tanpa Kesalahan Geen Straf Zonder Schuld*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama
- Atmasasmita, Romli, and Kodrat Wibowo. 2016. *Analisis Ekonomi Mikro Tentang Hukum Pidana Indonesia*. Jakarta: Prenadamedia Group
- Muladi, and Diah Sulistiyani RS. 2020. *Catatan Empat Dekade Perjuangan Turut Mengawal KUHP Nasional (Bagian I, 1980-2020)*. Semarang: Universitas Semarang Press
- “ICW sebut pemidanaan Koruptor di Tahun 2019 masih lemah”
<https://nasional.kompas.com/read/2020/04/19/23531171/icw-sebut-pemidanaan-koruptor-di-2019-masih-lemah>, retrieved date: November 9th, 2020
- “Penyitaan Aset Hendra Rahardja Terganjal Uang Komisi”, article, <https://www.republika.co.id/berita/breaking-news/nasional/08/12/26/22558-penyitaan-aset-hendra-rahardja-terganjal-uang-komisi>, 26th of December 2008, retrieved date: November 9th, 2020
- <https://star.worldbank.org>
- https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2020-Online_0.pdf, retrieved date November 9th, 2020
- <https://www.kpk.go.id/images/pdf/Laporan-Tahunan-KPK-2019-Bahasa.pdf>, retrieved date: November 9th, 2020

<https://www.transparency.org/en/countries/indonesia>, retrieved date: November 8th, 2020

Husein, Yunus. “*Pengembalian Aset Hasil Tindak Pidana (Asset Recovery) and Corporate Criminal Liability*”, Powerpoint presentation, STIH Jentera, Jakarta, 22 February 2017

Infografik: 7 kasus korupsi dengan kerugian terbesar di Indonesia”, <https://www.kompas.com/tren/read/2020/01/18/090500465/infografik-7-kasus-korupsi-dengan-kerugian-terbesar-di-indonesia>, retrived date: November 9th, 2020

Rustam, *Asset Recovery: Hasil Tindak Pidana Korupsi*, Opini Cendekia (n.d.).Rustam, p,18

Yusuf, M. “*Implementasi dan Pengaturan Illicit Enrichment Dalam Delik Korupsi*”, Powerpoint presentation, presented in National Workshop “Kajian Penerapan UNCAC di Indonesia – implementasi dan Pengaturan Illicit Enrichment Dalam Delik Korupsi”, Jakrat 18th of February 2014

THU HỒI TÀI SẢN TRONG LUẬT PHÒNG CHỐNG THAM NHŨNG CỦA INDONESIA

PGS. TS. Go Lisanawati¹

(Khoa Luật, Đại học Surabaya, Indonesia)

Vũ Thành Cự dịch

Tóm tắt: Tham nhũng ở Indonesia đang ngày càng nghiêm trọng và vi phạm các quyền công dân về xã hội, kinh tế và chính trị cũng như gây ra những thiệt hại to lớn về tài chính và kinh tế. Tham nhũng phổ biến, đe dọa và gây nguy hiểm cho các quốc gia. Điều này đã cảnh báo Indonesia bắt đầu quan tâm để giải quyết tham nhũng, nước này cần sử dụng tất cả các biện pháp đặc biệt để chống tham nhũng. Chỉ số Cảm nhận Tham nhũng (Corruption Perception Index) 2019 của Indonesia xếp Indonesia vào hạng 85 trong số 180 quốc gia, với số điểm 40/100. Tham nhũng vẫn là một tội phạm nghiêm trọng ở Indonesia. Mặc dù Indonesia đã đưa ra một số biện pháp được coi là các biện pháp đặc biệt, chẳng hạn như thành lập Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng (Corruption Eradication Commission) như một cơ quan đầu mối trong việc xóa bỏ tham nhũng, việc thành lập tòa án đặc biệt về tham nhũng qua Luật số 46 năm 2009 và quy định trách nhiệm chứng minh phải thuộc về bị can, cụ thể như tiền boa, báo cáo tài sản của công chức (được gọi là LHKPN). Dù vậy, Luật phòng chống tham nhũng của Indonesia không đưa ra cơ chế thu hồi tài sản cụ thể theo quy định của Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng (còn gọi là UNCAC), mà chỉ có quy định ngầm trong luật. Indonesia đã có Hệ thống thu hồi tài sản tích hợp (IARS) nhưng đối với tài sản phạm tội nói chung, như được quy định trong Quy chế khởi tố số 9 năm 2019 liên quan đến việc sửa đổi Quy chế khởi tố số 027 / A / JA / 10/2014 liên quan đến Hướng dẫn thu hồi tài sản. Việc thực thi pháp luật lý tưởng đối với tội phạm kinh tế và tội phạm đa tổ chức là không chỉ trừng phạt người phạm tội mà còn

¹ Email: lisanawatigo@gmail.com

thu hồi và hoàn trả lại tài sản của tội phạm và / hoặc liên quan đến tội phạm cho các bên có quyền. Có nghĩa là việc thực thi pháp luật về tham nhũng phải được đặt mục tiêu là phòng ngừa, xóa bỏ và thu hồi tài sản tham nhũng. Vì vậy, trong bối cảnh tham nhũng ở Indonesia, cơ quan thực thi pháp luật đã tuân theo cáo buộc chống rửa tiền đối với chính tài sản tội phạm bị tịch thu.

Từ khóa: Tham nhũng, thu hồi tài sản, thực thi pháp luật, thách thức.

CƠ CHẾ CHỐNG THAM NHƯNG CỦA INDONESIA TUÂN THỦ QUAN ĐIỂM CỦA UNCAC

Luật số 20 năm 2001 liên quan đến việc sửa đổi Luật số 31 năm 1999 không nêu định nghĩa về hành vi tham nhũng. Định nghĩa pháp lý về tham nhũng chỉ có thể được tìm thấy trong Luật số 19 năm 2019 liên quan đến sửa đổi thứ hai của Luật số 30 năm 2002 liên quan đến Ủy ban xóa bỏ tham nhũng (còn gọi là Ủy ban xóa bỏ tham nhũng). Điều 1 của Luật về Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng xác định rằng hành vi tham nhũng là một tội phạm như đã đề cập trong luật cơ bản về việc xóa bỏ tham nhũng. Điều đó có nghĩa là tham nhũng không có định nghĩa chung mà phải phân loại nhiều hơn các hành vi tham nhũng như đã đề cập trong luật cơ bản về tham nhũng. Điều 1 khoản 4 của Luật về Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng giải thích rằng xóa bỏ tham nhũng là một tập hợp các hoạt động nhằm ngăn chặn và xóa bỏ việc xảy ra tham nhũng thông qua việc phối hợp, giám sát, theo dõi, sơ bộ, điều tra, truy tố, kiểm tra trong quá trình tố tụng. Do đó, theo Luật về Ủy ban xóa bỏ tham nhũng, việc xóa bỏ tham nhũng chưa phải bao gồm bất kỳ hình thức tịch thu tài sản nào vào quá trình giải quyết tham nhũng. Tuy nhiên, Luật cơ bản về tham nhũng đã được xây dựng trên quan điểm thu hồi tài sản.

Báo cáo Chỉ số Đo lường tham nhũng toàn cầu (Global Corruption Barometer) năm 2019 cho thấy 65% người dân cho rằng tham nhũng ở Indonesia gia tăng trong 12 tháng trước và 24% người sử dụng dịch vụ công đã trả hối lộ trong 12 tháng trước đó. Dự án Công lý Thế giới (WJP) đã công bố các báo cáo về nhà nước pháp quyền 2020, trong đó xếp Indonesia đứng ở vị trí 59 trong số 128 quốc gia, với số điểm 0,53 trên thang điểm 0 - 1. Trong khi từ các cuộc khảo sát về tình trạng không có tham nhũng, Indonesia có số điểm 0,39 với thứ hạng 92 trên 128 quốc gia. Indonesia có số điểm 0,55 với hạng 49 trên 128 quốc gia

và vùng lãnh thổ cho chỉ số về Chính phủ mở. Kết quả này cho thấy Indonesia cần quan tâm nhiều hơn đến vấn đề nâng cấp hồ sơ về tình trạng không có tham nhũng ở nước mình.

Có ba cơ quan được chỉ định là cơ quan điều tra các vụ án tham nhũng ở Indonesia, đó là Cảnh sát, Công tố viên và Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng (trọng tâm) và hai trong số đó được chỉ định là công tố viên của các vụ án là Công tố viên và Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng. Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng được thành lập vào năm 2002 và là mũi nhọn trong việc trấn áp tội phạm tham nhũng.

Để tạo ra một cơ chế phòng chống tham nhũng hiệu quả, một quốc gia phải tuân thủ các tiêu chuẩn quốc tế. Luật và các quy định quốc gia cần hòa hợp với các nguyên tắc và tiêu chuẩn quốc tế được cộng đồng quốc tế đưa ra. Indonesia đã phê chuẩn Công ước của LHQ về Chống tham nhũng (UNCAC) từ năm 2006 thông qua Luật số 7 năm 2006 liên quan đến việc phê chuẩn UNCAC. Qua đó, Indonesia là một trong số các quốc gia châu Á cam kết về mặt chính trị để xóa bỏ tham nhũng cùng với cộng đồng quốc tế. Tham nhũng về mặt bản chất là tội phạm lan rộng và có hệ thống. Nó đầu độc và làm nguy hại các trụ cột của đời sống kinh tế quốc gia. UNCAC là công ước quốc tế về tội phạm, thúc đẩy sự bình đẳng của các nguyên tắc tự trị, bình đẳng về quyền, sự liên chính của lãnh thổ và không can thiệp vào nội vụ của các quốc gia như đã đề cập tại Điều 4 UNCAC. Chương V liên quan đến Thu hồi tài sản và Điều 31 liên quan đến việc đóng băng, bắt giữ và tịch thu tài sản tham nhũng đã trở thành một trong những quy định quan trọng nhất trong hệ thống phòng chống tham nhũng hiện nay. UNCAC gọi ra liên kết giữa tham nhũng và các dạng tội phạm khác, đặc biệt là tội phạm có tổ chức và tội phạm kinh tế, trong đó có tội phạm rửa tiền. Nhờ UNCAC, chúng ta hiểu được tác động của tham nhũng và cách tham nhũng liên kết với tội phạm có tổ chức và tội phạm kinh tế. Trong phần mở đầu, UNCAC chỉ ra rằng tham nhũng liên quan đến một lượng tài sản khổng lồ. Nó có thể là một lượng lớn ngân sách quốc gia. Tham nhũng đe dọa sự phát triển của Nhà nước.

UNCAC không chỉ là tiêu chuẩn quốc tế hoặc hướng dẫn mà còn được các quốc gia thành viên sử dụng như một công cụ để đạt được các mục đích trong Điều 1 (Tuyên bố mục đích) của Công ước này, đó là:

a. Thúc đẩy và tăng cường các biện pháp phòng và chống tham nhũng một cách hữu hiệu và hiệu quả hơn

b. Thúc đẩy, tạo điều kiện và hỗ trợ hợp tác quốc tế và trợ giúp kỹ thuật trong việc phòng và chống tham nhũng, kể cả việc thu hồi tài sản

c. Thúc đẩy sự liêm chính, chế độ trách nhiệm và việc quản lý đúng đắn công vụ và tài sản công.

Như đã giải thích ở trên, UNCAC có mục đích thúc đẩy bất cứ hình thức công cụ kiểm chế tham nhũng nào cũng như việc thực thi pháp luật hiệu quả để hỗ trợ công cụ đó.

Về vấn đề hình sự hóa, bảng bên dưới so sánh các quy định của Luật phòng chống tham nhũng Indonesia và UNCAC:

Bảng 1: So sánh việc hình sự hóa hành vi tham nhũng

Luật số 31 năm 1999 và Luật số 20 năm 2001		Công ước LHQ Chống tham nhũng (UNCAC)	
Hành vi	Điều luật	Hành vi	Điều luật
Thất thoát ngân sách nhà nước	Điều 2, 3	Hối lộ công chức nhà nước	Điều 15
Hối lộ	Điều 5.1.a, b; Điều 13, Điều 5.2; Điều 12.a, b; Điều 6.1.a, b; Điều 6.2; Điều 12.c, d	Hối lộ quan chức ngoại quốc và quan chức của tổ chức quốc tế	Điều 16
Biến thủ	Điều 8; Điều 9; Điều 10.a, b, c	Biến thủ, lạm dụng hoặc các hành vi trái phép khác đối với tài sản của công chức	Điều 17
Tống tiền	Từ Điều 12.e-g	Lạm dụng quyền hạn	Điều 18
Gian lận	Điều 7.1.a-d; Điều 7.2; Điều 12.h	Lạm dụng chức vụ	Điều 19
Xung đột lợi ích trong đấu thầu	Điều 12.i	Làm giàu trái phép	Điều 20
Nhận tiền	Điều 12.b, c	Nhận hối lộ từ khối tư	Điều 21
Các tội phạm khác liên quan đến tham nhũng		Tham ô tài sản của khối tư	Điều 22
Hành vi	Điều luật	Rửa tài sản bất hợp pháp	Điều 23
Cản trở việc thanh tra tham nhũng/ tư pháp	Điều 21	Che giấu	Điều 24
Không cung cấp thông tin hoặc cung cấp thông tin sai sự thật	Điều 22 và Điều 28	Cản trở tư pháp	Điều 25
Ngân hàng không cung cấp thông tin tài khoản của nghi phạm	Điều 22 và Điều 29		

Nhân chứng hoặc chuyên gia không cung cấp thông tin hoặc cung cấp thông tin sai sự thật	Điều 22 và Điều 35		
Người giữ thông tin mật của cơ quan không cung cấp thông tin hoặc cung cấp thông tin sai sự thật	Điều 22 và Điều 36		
Nhân chứng công khai danh tính của người khiếu nại	Điều 24 và Điều 31		

Hơn nữa, UNCAC đưa ra các cách thức mới trong hợp tác quốc tế mà luật quốc gia nên ban hành, ví dụ như việc chuyển giao người bị kết án (Điều 45), chuyển giao tài sản bất hợp pháp (Điều 47). Dựa vào bảng 1 phía trên, có thể hiểu được các điểm khác biệt trong quan điểm và việc nhấn mạnh vào hình sự hóa. Đặc điểm chính của tham nhũng ở Indonesia là sự xâm phạm Điều 2 và Điều 3. Hai điều luật này không thể thay thế hoặc loại bỏ để tuân thủ hoàn toàn UNCAC. Liên quan đến Điều 2 và Điều 3, tác giả Romli Atmasasmita¹ giả thích như sau:

Điều 2 và Điều 3 Luật chống tham nhũng quy định về hành vi tham nhũng chân thực và Indonesia phải cụ thể hóa hình phạt không chỉ về mặt vật lý mà còn cả mặt kinh tế và xã hội mà dẫn đến cách tiếp cận “chi phí – lợi ích”. Do đó, Nhà nước sẽ không bị tổn hại và người phạm tội sẽ phải chịu hình phạt thích đáng nhưng vẫn duy trì được nền tư pháp vững chãi.

Không nên có bất cứ một nghi ngờ nào về việc Điều 2 và Điều 3 sẽ được duy trì trong luật chống tham nhũng tương lai. Về vấn đề này, tác giả Muladi² tái khẳng định mối liên hệ giữa việc hình sự hóa hành vi tham nhũng và Bộ luật Hình sự Indonesia:

a. Các tội phạm chính theo Luật số 20 năm 2001 tiếp đến là sự sửa đổi Luật 31 năm 1999 liên quan đến việc xóa bỏ tham nhũng, Điều 2 và Điều 3 của Luật chống tham nhũng

1 Romli Atmasasmita and Kodrat Wibowo. 2016. Analisis Ekonomi Mikro Tentang Hukum Pidana Indonesia. Jakarta: Prenadamedia Group (Nhóm Prenadamedia), p. 208.
2 Muladi and Diah Sulistiyani RS. 2020. Catatan Empat Dekade Perjuangan Turut Mengawal KUHP Nasional (Bagian I, 1980-2020). Semarang: Universitas Semarang Press, p. 204.

b. Mọi chuyên môn liên quan đến tham nhũng đều được áp dụng, cả hai đều liên hệ với luật hình sự và luật tố tụng hình sự trong khi...

c. Các thách thức sắp tới cần phải được thực thi để khôi phục Luật chống tham nhũng liên quan đến việc thông qua UNCAC năm 2003 thông qua Luật số 7 năm 2006.

Mặc dù cùng hành vi nhưng vẫn có sự khác biệt cơ bản giữa Điều 2 và Điều 3 Luật chống tham nhũng. Điều 2 quy định:

Điều 2.1	Điều 3
Bất cứ ai làm giàu trái phép cho bản thân hoặc cho người khác hoặc doanh nghiệp; gây thất thoát ngân sách nhà nước hoặc thiệt hại nền kinh tế quốc gia thì bị phạt tù chung thân; phạt tù không dưới 4 năm và không vượt quá 20 năm; nộp phạt không dưới 200 triệu IDR và không vượt quá 1 tỷ IDR.	Bất cứ ai làm giàu trái phép cho bản thân hoặc người khác hoặc doanh nghiệp; lạm dụng quyền hạn, cơ sở vật chất hoặc các công vụ khác theo cấp bậc hoặc chức vụ; gây thất thoát nền ngân sách nhà nước hoặc thiệt hại cho nền kinh tế quốc gia thì bị phạt tù chung thân; phạt tù không dưới 1 năm và không qua 20 năm và/ hoặc nộp phạt không dưới 50 triệu IDR và 1 tỷ IDR.

Tại khoản 1 và 2 Điều 2, hình phạt có thể tăng nặng đến mức tử hình nếu hành vi tham nhũng được thực hiện trong một số hoàn cảnh như có thiên tai, tai phạm hoặc khủng hoảng kinh tế nhà nước.

Ngày 18 tháng 1 năm 2020, tờ báo online Kompas¹ đã phát hành một Info-graphic liên quan đến bảy vụ án tham nhũng lớn nhất của Indonesia.

1. Vụ án Jiwasraya. Ước tính ngân sách thất thoát khoảng 13.7 nghìn tỷ IDR. Sau khi tiến hành điều tra vào ngày 17 tháng 12 năm 2019, Văn phòng Tổng chương lý tuyên cáo năm bị can là:

- Giám đốc điều hành PT. Hanson International Tbk: Benny Tjokorsaputro
- Cựu Giám đốc tài chính PT. Asuransi Jiwasraya: Harry Prasetyo
- Trưởng ban điều hành PT. Trada Alam Tbk: Hery Hidayat
- Cựu Giám đốc điều hành PT. Asurani Jiwasraya: Hendrisman Rahim
- Nhân viên nghỉ hưu của PT. Asurani Jiwasraya: Syahmirwan

¹ Infografik: 7 kasus korupsi dengan kerugian terbesar di Indonesia”, <https://www.kompas.com/tren/read/2020/01/18/090500465/infografik-7-kasus-korupsi-dengan-kerugian-terbesar-di-indonesia>, retrieved date: November 9th, 2020.

2. Vụ án Century Bank. Nhà nước Indonesia thiệt hại 7 nghìn tỷ IDR. Một vài cái tên nổi bật trong vụ án là Budi Mulya, bị kết án 15 năm tù.

3. Vụ án Pelindo II. Cục Kiểm toán Nhà nước Indonesia báo cáo tổn thất đến từ vụ tham nhũng là 6 nghìn tỷ IDR, bao gồm bốn dự án. Cựu giám đốc điều hành PT. Pelindom, RJ Lino đã được xác định là bị can từ năm 2015.

4. Vụ án Kotawaringin Timur. Đây là vụ án tham nhũng lớn liên quan đến thành viên HĐQT Kotawaringin Timur, Supian Hadi gây thiệt hại cho ngân sách 5.8 nghìn tỷ IDR. Thành viên HĐQT lạm dụng quyền hạn để cho phép PT. Fajar Menyata Abadi, PT. Bily Indonesia, Pt. Aries Iron Mining kinh doanh trong giai đoạn 2010 – 2012

5. Vụ án BLBI (Bank Indonesia Liquidity Assistance) xảy ra vào khủng hoảng kinh tế tại Indonesia năm 2008. Theo tính toán của Cục Kiểm toán Nhà nước Indonesia, ngân sách thiệt hại 4.58 nghìn tỷ IDR.

6. Vụ án E-KTP đã gây thất thoát 2.3 nghìn tỷ IDR theo Cục Kiểm toán Nhà nước Indonesia. Vụ án liên quan đến các chính trị gia cấp cao, Cựu Đại biểu Quốc hội, Setyo Novanto, Andi Narongong và Irman Gusman.

7. Vụ án Hambalang xảy ra vào thời kỳ lãnh đạo của cựu Tổng thống. Theo Cục Kiểm toán Nhà nước Indonesia, vụ án gây thiệt hại 706 tỷ IDR. Một vài chính trị gia quan trọng có dính líu như cựu Đại biểu Đảng Dân chủ; cựu thủ quỹ của Đảng Dân chủ; cựu bộ trưởng và một thành viên Đại biểu Quốc hội đến từ Đảng Dân chủ.

Như số liệu chúng ta đã thấy, những vụ tham nhũng nghiêm trọng gây thất thoát ngân sách nhà nước đến hàng nghìn tỷ IDR. Tham nhũng liên quan đến chính quyền trung ương và địa phương, tạo ra thiệt hại cho quốc gia. Có một vài khó khăn trong việc ước tính tổng thiệt hại của ngân sách nhà nước. Ví dụ trong vụ án Pelindo II, bắt đầu điều tra từ năm 2015, Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng gặp khó khăn vì thẩm quyền của Chính phủ Trung Quốc không cho phép Ủy ban truy cập dữ liệu của QCC do công ty Wuxi Huangdong Heavy Machinery hoạt động tại Trung Quốc. Bị can trong vụ án là cựu giám đốc điều hành của Pelindo II, Richard Joost Lino (RJ Lino) và một số người khác.

Điều 4 Luật chống tham nhũng quy định:

Bồi thường thiệt hại ngân sách nhà nước và nền kinh tế không bãi bỏ hình phạt của thủ phạm có hành vi tham nhũng theo Điều 2, Điều 3.

Như vậy, Điều 4 lý giải tầm quan trọng của việc bồi thường thiệt hại do người tham nhũng gây ra trong quá trình nhận hình phạt. Nghĩa là việc thủ phạm bồi thường chỉ tác động đến thẩm phán xem xét việc bồi thường đó như một tình tiết giảm nhẹ hình phạt chứ không được miễn. Theo Romli Atmasasmita, Điều 2 và Điều 3 cùng với chiến lược UNCAC năm 2003 về thu hồi và xóa bỏ tài sản.¹ Điều 4 đi ngược lại tính chủ quan của việc thu hồi tài sản tham nhũng và chiến lược phòng ngừa bởi vì sẽ không có nghi phạm muốn hoàn trả tài sản khi bị khởi tố và xét xử.² Phân tích về Điều 4 ở trên là logic nhưng có thể chưa logic khi đặt vào động cơ một người ăn cắp tiền của người khác, họ phải hoàn trả hoặc bồi thường cũng như phải bị trừng phạt như một biện pháp trấn áp. Tuy nhiên, biện pháp có thể được thẩm phán sử dụng để khoan hồng cho người phạm tội. Điều 4 có thể được sử dụng để tạo ra một cơ chế đảm bảo tài sản thất thoát của Nhà nước được hoàn trả cho Nhà nước.

Các quy định về thu hồi tài sản trong vụ án tham nhũng

Xóa bỏ tham nhũng cần tập trung vào ba lĩnh vực, đó là phòng ngừa, xóa bỏ và thu hồi tài sản. Tham nhũng là một tội phạm nghiêm trọng với tác động lớn lên xã hội, không chỉ trong nước mà còn đe dọa các quốc gia khác. Ngoài ra, tham nhũng không chỉ là một hiện tượng địa phương mà là tội phạm đa quốc gia. Cần có hệ thống thu hồi tài sản hiệu quả. Sự phát triển này không chỉ tập trung vào các nỗ lực phòng ngừa và xóa bỏ đối với người tham nhũng bị trừng phạt mà còn tác động đến việc thu hồi tài sản thất thoát cho nhà nước. Quan niệm không chỉ sử dụng cách tiếp cận “theo sát người phạm tội/thủ phạm” mà còn phải “theo sát dòng tiền.” Thành công trong việc hoàn trả tài sản tham nhũng sẽ là thành tựu trong việc trừng phạt thủ phạm. Vì quá trình thu hồi tài sản thất thoát về Nhà nước không dễ dàng, thủ phạm có những vỏ bọc tinh xảo để che giấu hoặc rửa tiền có được từ hành vi tham nhũng.

1 Romli Atmasasmita. 2018. Rekonstruksi Asas Tiada Pidana Tanpa Kesalahan *Geen Straf Zonder Schuld*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, p. 133.

2 Ibid, p. 134.

Ban giám sát Tham nhũng Indonesia (Indonesian Corruption Watch) giải thích thành công của hình phạt đối với tội phạm tham nhũng thể hiện ở hai thứ sau: (i) lượng tài sản tham nhũng được thu hồi về Indonesia; (ii) Việc kết án nghiêm trọng hoặc ít nghiêm trọng của thẩm phán. Ban giám sát Tham nhũng Indonesia trong báo cáo của mình đề cập đến lượng tài sản tham nhũng từ ngân sách nhà nước năm 2019 khoảng 12 nghìn tỷ IDR nhưng hình phạt tiền chỉ 748.1 tỷ IDR¹.

Báo cáo đầu năm của Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng Indonesia² nhận định từ những nỗ lực ngăn chặn, Ủy ban đã đóng góp vào lợi nhuận miễn thuế. Một trong những nỗ lực đó là thu hồi tài sản tham nhũng. Ủy ban đã thành công trong việc thu hồi tài sản từ nước ngoài lần đầu. Ủy ban đang phát triển hợp tác quốc tế với Cục Điều tra Tham nhũng (CPIB) của Singapore. Thu hồi tài sản khoảng 200.000 SGD từ Singapore về Indonesia vào ngày 17 tháng 6 năm 2019. Hơn nữa, Ủy ban báo cáo rằng có một vài hành vi được thực hiện để thu hồi tài sản tham nhũng từ ngân sách như info-graphic dưới đây:

		Lượng tiền (IDR)
Nhận tiền		3.3 Tỷ
Tiền hối lộ được Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng xác định sẽ được sung công		
Tài sản bị tịch thu		173.67 Tỷ
- Tiền tham nhũng bị tịch thu theo quyết định của Tòa án		
- Tiền bị tịch thu từ tội phạm rửa tiền theo quyết định của Tòa án		
Tiền dưới dạng khác		121.9 Tỷ
Tiền dưới dạng khác theo quyết định của Tòa án		
Lợi nhuận từ đấu giá		43.6 Tỷ
Lợi nhuận từ đấu giá tiền bán		
Lợi nhuận đấu giá tham nhũng		3.2 Tỷ
Hình phạt từ tiền tham nhũng		17.8 Tỷ
Tổng		363.47 Tỷ

1 “ICW sebut pemidanaan Koruptor di Tahun 2019 masih lemah” <https://nasional.kompas.com/read/2020/04/19/23531171/icw-sebut-pemidanaan-koruptor-di-2019-masih-lemah>, retrieved date: November 9th, 2020

2 <https://www.kpk.go.id/images/pdf/Laporan-Tahunan-KPK-2019-Bahasa.pdf>, retrieved date: November 9th, 2020.

Báo cáo của một trong ba cơ quan được chỉ định chống tham nhũng theo luật định ở Indonesia. Tổng tài sản được Ủy ban Xóa bỏ Tham nhũng thu hồi phía trên với thấp hơn thiệt hại ngân sách nhà nước của Indonesia. Vì vậy, các biện pháp cần phải được tối ưu hóa hơn nữa.

Luật chống tham nhũng Indonesia đưa ra cơ chế hoặc thủ tục thu hồi tài sản theo phương thức hình sự hoặc dân sự. Indonesia đã phê chuẩn UNCAC thông qua Luật số 7 năm 2006 để thông qua UNCAC năm 2003 theo các quy phạm của UNCAC. Đó là tài sản thu hồi có thể được thực hiện thông qua con đường dân sự - trực tiếp thu hồi tài sản hoặc theo con đường hình sự - gián tiếp thu hồi tài sản. UCNAC đưa ra cơ chế thu hồi tài sản có thể được thực thi trực tiếp từ quyết định của tòa án dựa trên hệ thống “thỏa thuận bào chữa” (negotiation plea/plea bargaining) hoặc thông qua con đường gián tiếp sử dụng quy trình tịch thu tài sản theo quyết định của tòa án. Mỗi mô hình thu hồi tài sản tham nhũng ở Indonesia sẽ được thảo luận phía dưới.

Theo quy trình dân sự thu hồi tài sản, Oliver Stolpe, được Rustam trích dẫn¹, giải thích như sau:

Những quốc gia như Ý, Ireland và Hợp chủng quốc Hoa Kỳ đưa ra một số điều kiện không đòi về khả năng tịch thu tài sản dân sự hoặc phòng ngừa. Không như việc thu hồi của luật hình sự, các luật về tịch thu không đòi hỏi chứng cứ về nguồn gốc bất hợp pháp “dựa trên sự nghi ngờ thích đáng.” Thay vào đó, họ coi nghĩa vụ chứng minh thuộc về chủ tài sản khi không chứng minh được nguồn gốc tài sản.

Theo định nghĩa đó, thu hồi tài sản là một loại các hoạt động bao gồm quá trình theo dấu, phong tỏa, bắt giữ, tịch thu và hoàn trả tài sản bất hợp pháp và tài sản của Nhà nước hoặc bên liên quan (tham khảo Quy định chung của Tổng chương lý số 006/A/JA/3/2014 liên quan đến Chỉ đạo thu hồi tài sản). Toàn bộ quá trình hoặc hoạt động thu hồi tài sản là một phần của Hệ thống Thu hồi tài sản Liêm chính (IARS). Ngoài ra, Chỉ thị cũng quy định về bảo vệ tài sản. trong quy định này, Tổng chương lý là một trong các bên của Trung tâm thuộc Hệ thống Tư pháp Hình sự có quyền cưỡng đoạt tài sản nhà nước.

1 Rustam, *Asset Recovery: Hasil Tindak Pidana Korupsi* (Thu hồi tài sản, Hasil Tindak Pidana Korupsi), Opini Cendekia (n.d.). Rustam, p.18.

Thu hồi tài sản thực chất bao gồm toàn bộ quá trình hoặc hành vi qua con đường dân sự hoặc hình sự gồm truy dấu, đóng băng và tịch thu tài sản tham nhũng. Đối với luật hình sự, một trong những quá trình thu hồi tài sản có thể được thực hiện bởi bị can, trước hết là tước đoạt tài sản (được gọi là tịch thu dựa trên kết án). Hơn nữa, có thể được xử lý theo luật hình sự về tội danh đã được xác định và tội phạm rửa tiền (Điều 75 Luật chống rửa tiền Indonesia).

Dựa trên các luật sẵn có, Indonesia chưa có một luật cụ thể về thu hồi tài sản mặc dù quá trình này có thể được thực thi theo cơ chế hình sự:

- Tịch thu dựa trên kết tội (bị can bị kết án trước rồi mới tịch thu tài sản)

- Tịch thu không dựa trên kết tội. Ví dụ, Điều 67 Luật chống rửa tiền Indonesia quy định không cần kết án bị can trước. Điều 67 quy định như sau:

1. Nếu không có cá nhân hoặc bên thứ ba nào phản đối trong vòng 20 ngày kể từ ngày tạm thời tạm ngừng giao dịch, INTRAC xử lý tài sản và báo cáo cho điều tra viên để tiến hành điều tra.

2. Nếu người được cho là thủ phạm chưa được xác định trong vòng 30 ngày, điều tra viên có thể đề nghị tòa án địa phương quyết định tài sản là tài sản nhà nước hoặc hoàn trả cho người có thẩm quyền.

3. Tòa án theo Khoản 2 quyết định trong vòng 7 ngày.

Điều luật cụ thể hơn Quy định số 1 năm 2013 của Tòa án Tối cao liên quan đến thủ tục xử lý tài sản TPPU và Thư báo số 3 năm 2013 của Tòa án Tối cao liên quan đến Hướng dẫn xử lý tái án: Thủ tục xử lý tài sản ở TPPU và các tội phạm khác.

Như đã giải thích trước đó, việc thực thi pháp luật lý tưởng là trừng phạt người phạm tội và hoàn trả tài sản về các bên liên quan. Việc thực thi pháp luật không nên tập trung vào “theo sát người phạm tội” mà để lọt tài sản nhưng cũng phải cân bằng giữa hai yếu tố này. Nỗ lực giải cứu ngân sách quốc gia là một trong những bước quan trọng để hồi phục nền kinh tế và ngân sách quốc gia cũng như trừng phạt thủ phạm tham nhũng. Do đó, trong Luật chống rửa tiền Indonesia (Luật số 8 năm

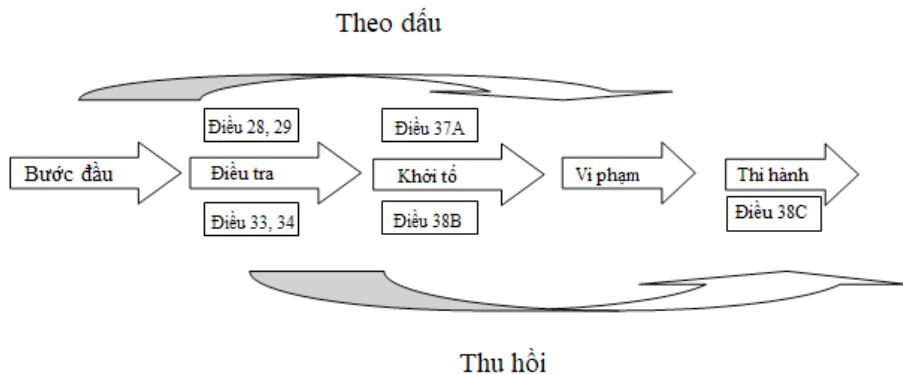
2010), Điều 75 có thể được áp dụng để cân bằng giữa việc truy đuổi người phạm tội và tài sản:

Nếu điều tra viên thu thập đủ chứng cứ ban đầu về sự hiện diện của tội phạm rửa tiền hoặc nguồn gốc tội phạm, điều tra viên tổng hợp thông tin về tội phạm rửa tiền và nguồn gốc tội phạm, phối hợp với Trung tâm Phân tích và Báo cáo Giao dịch (INTRAC).

Qua Điều luật này, có thể tối đa hóa tội phạm đã được xác định và tội phạm rửa tiền. Hầu hết vụ án tham nhũng đều có trách nhiệm rửa tiền trong việc xử lý thu hồi tài sản.

Như vậy, hệ thống thu hồi tài sản trong các vụ án tham nhũng áp dụng Luật chống tham nhũng và chống rửa tiền, qua con đường truy cứu trách nhiệm hình sự và khởi kiện dân sự.

Toàn bộ quá trình thu hồi tài sản trong các vụ án tham nhũng được M. Yusuf¹ (cựu lãnh đạo INTRAC) như sau:

Điều 28 Luật chống tham nhũng quy định:

Vì lợi ích của quá trình điều tra, nghi phạm phải cung cấp lời khai về toàn bộ tài sản của mình và của vợ/chồng, con cũng như những người khác của doanh nghiệp bị nghi ngờ liên quan đến hành vi tham nhũng nghi phạm thực hiện.

¹ M. Yusuf. “Implementasi dan Pengaturan Illicit Enrichment Dalam Delik Korupsi”, **Powerpoint presentation**, presented in National Workshop (Bài Powerpoint, trình bày tại Hội thảo quốc gia) “Kajian Penerapan UNCAC di Indonesia – implementasi dan Pengaturan Illicit Enrichment Dalam Delik Korupsi”, Jakrat 18th of February 2014.

Điều luật nhấn mạnh vào nghĩa vụ cung cấp lời khai của nghi phạm về tài sản của mình và của những cá nhân, doanh nghiệp liên quan. Điều 29.1 Luật chống tham nhũng Indonesia quy định:

Vì mục đích điều tra, khởi tố hoặc hầu tòa, điều tra viên, công tố viên hoặc thẩm phán có thẩm quyền yêu cầu lời khai của ngân hàng về điều kiện kinh tế của nghi phạm hoặc bị cáo.

Dựa trên Điều luật này, quá trình điều tra sơ bộ đã được thực hiện bằng cách thu thập dữ liệu từ nhiều nguồn, bắt đầu từ việc yêu cầu lời khai của ngân hàng liên quan đến điều kiện kinh tế của người phạm tội. Ngoài ra Điều 29.2, 3 giải thích về yêu cầu cung cấp thông tin cần đệ trình lên Thống đốc Ngân hàng Indonesia theo luật định. Sau khi nhận được yêu cầu, Thống đốc Ngân hàng có nghĩa vụ cung cấp các văn bản được yêu cầu không chậm hơn 3 ngày làm việc. Điều tra viên, công tố viên hoặc thẩm phán có thể yêu cầu các ngân hàng đóng băng bất cứ tài sản nào liên quan đến nghi phạm hoặc bị cáo nếu nghi ngờ tài khoản có tài sản tham nhũng (Điều 29.4). Nếu thẩm tra nghi phạm hoặc bị can không đưa ra đủ chứng cứ thích đáng, căn cứ theo yêu cầu của điều tra viên, công tố viên hoặc thẩm phán, ngân hàng cũng thu hồi lệnh đóng băng (Điều 29.5). Quy trình có thể được gọi là tiền thu hồi tài sản.

Điều 37.A.1 Luật chống tham nhũng đưa ra khuôn khổ truy dấu tài sản như sau:

Bị cáo được yêu cầu cung cấp thông tin về toàn bộ tài sản của mình và của vợ/chồng, con cũng như của các cá nhân và doanh nghiệp được cho là có liên hệ với bị cáo trong vụ án.

Cùng với Điều 37.A.2, nếu bị cáo không thể chứng minh được tính tương xứng của tài sản với thu nhập của bị cáo hoặc bất cứ khoản thu nhập phụ thêm nào thì đây sẽ là chứng cứ được củng cố về việc bị cáo đã thực hiện tội phạm.

Những điều luật này đã và đang được áp dụng như biện pháp đặc biệt thông qua việc đảo ngược nghĩa vụ chứng minh. Vì tội phạm tham nhũng được biết đến là một trong những tội phạm rất khó chứng minh nên cần phải có sự đột phá để tối ưu hóa việc xóa bỏ tham nhũng mà không đi ngược lại các nguyên tắc như suy đoán vô tội. Điều này được

quy định tại Điều 37.A.3, công tố viên có nghĩa vụ chứng minh buộc tội (quy định cụ thể tại Điều 2, Điều 3, Điều 4, Điều 13, Điều 14, Điều 15 và Điều 16 của Luật số 31 năm 1999 và Điều 5 đến Điều 12 Luật số 20 năm 2001).

Điều 37A có mục đích tịch thu tài sản tham nhũng của bị cáo và bị cáo không có quyền sở hữu hợp pháp đối với tài sản đó trừ khi chứng minh được nguồn gốc hợp pháp.

Sau khi truy dấu tài sản, quy trình sẽ tiến đến thu hồi tài sản tại một số Điều trong Luật chống tham nhũng. Đối với giai đoạn điều tra, Điều 33 và Điều 34 mô tả quá trình chi tiết. Điều 33 quy định như sau:

Nếu nghi phạm chết tại thời điểm điều tra trong khi ngân sách nhà nước đã bị thiệt hại, điều tra viên sẽ đệ trình hồ sơ vụ án do công tố viên/chưởng lý khởi tố hoặc cơ quan phải chịu thiệt hại để khởi kiện dân sự đối với những người thừa kế.

Điều 34 quy định như sau:

Trường hợp bị can chết vào thời điểm bị thẩm định trong phiên toà mà ngân sách nhà nước đã bị thất thoát thì công tố viên nộp ngay bản sao của báo cáo chính thức về phiên toà cho cơ quan phải chịu gánh nặng chính để nộp đơn kiện dân sự đối với những người thừa kế.

Điều 38B Luật chống tham nhũng đã chỉ định một trong các biện pháp đặc biệt. Điều 32 Luật chống tham nhũng quy định về thu hồi tài sản thông qua con đường tố tụng dân sự cụ thể thời điểm không có đủ chứng cứ về một hoặc nhiều hơn các yếu tố của vụ án tham nhũng. Tuy nhiên nếu điều tra viên tin rằng ngân sách nhà nước bị tổn thất thì điều tra viên sẽ chuyển hồ sơ điều tra công tố viên và chương lý để khởi kiện dân sự hoặc cho cơ quan bị hại để đệ trình một vụ kiện (Điều 32 Luật chống tham nhũng Indonesia). Có một vài chỉ trích về việc Điều luật này tạo ra vấn đề. Tác giả Rustam¹ nhận định rằng một trong những vấn đề căn bản là vị thế không rõ ràng của người bị kiện sẽ là người phạm tội, nghi phạm hay bị cáo. Hơn nữa, Điều 38.C Luật chống tham nhũng Indonesia quy định như sau:

1 Rustam. *Op.Cit.*, p.19.

Nếu Tòa án ra quyết định đã được củng cố về mặt pháp lý và khẳng định tài sản hiện có của người bị kết án là tài sản tham nhũng mà chưa bị tịch thu về nhà nước thì sẽ áp dụng Điều 38.B.2, Nhà nước sẽ khởi kiện dân sự đối với người bị kết án và người có quyền sở hữu lợi tức liên quan.

Như đã đề cập trong Điều 38.B.1, việc xác định hình thức tham nhũng theo Điều 2, 3, 13, 14, 15, 16 Luật số 31 năm 1999 và Điều 5 đến Điều 12 Luật số 20 năm 2001, bị can có nghĩa vụ giải thích về nguồn gốc của toàn bộ tài sản của mình. Do đó, Khoản 2 đã tái khẳng định rõ ràng rằng nếu bị can không chứng minh được tài sản có nguồn gốc hợp pháp thì sẽ bị coi là có nguồn gốc tham nhũng. Thẩm phán có thẩm quyền ra quyết định tài sản sẽ bị tịch thu toàn phần hoặc một phần về Nhà nước (Điều 38.B.2). Điều luật đã thúc đẩy cơ chế hoàn trả tài sản quốc gia thông qua việc thiết lập nghĩa vụ nghĩa vụ chứng minh của bị can về nguồn gốc tài sản. Việc tịch thu tài sản do công tố viên chịu trách nhiệm sau khi việc kết án được hoàn tất.

Điều 38.C Luật chống tham nhũng giải thích nếu Tòa án ra quyết định đã được củng cố về mặt pháp lý và khẳng định tài sản hiện có của người bị kết án là tài sản tham nhũng mà chưa bị tịch thu về nhà nước, Nhà nước sẽ khởi kiện dân sự đối với người bị kết án để tịch thu tài sản đó.

Việc thành lập Trung tâm Thu hồi Tài sản theo Quy tắc của Tổng chương lý số 9 năm 2019 về việc sửa đổi Quy tắc của Tổng chương lý số Per-027/A/JA/10/2014 về Chỉ thị Thu hồi Tài sản phải được các cơ quan thực thi pháp luật đẩy mạnh. Lại một lần nữa, việc coi cơ quan thực thi hình sự không chỉ hướng đến việc trừng phạt người phạm tội mà còn là sự tuân thủ nguyên tắc của *Dominus Litis*, rằng nhiệm vụ và trách nhiệm của cơ quan công tố là truy tố và thực thi. Quy tắc này của Tổng chương lý đã đặt ra tiêu chuẩn cho cơ quan công tố trong việc xử lý tài sản thu hồi (không cụ thể là tài sản tham nhũng) và nỗ lực tạo ra Hệ thống Thu hồi tài sản hiệu quả, minh bạch và giải trình, được thực hiện thông qua việc tuân thủ Quản trị tốt với sự giám sát của xã hội về tính minh bạch, trách nhiệm và giải trình. Hơi tiếc khi điều này chưa được phổ cập với các cơ quan có nghĩa vụ thu hồi tài sản bất hợp pháp. Indonesia vẫn đang soạn thảo Bộ luật về tịch thu tài sản bất hợp pháp sẽ được mọi cơ quan thực thi.

Tổng kết việc thu hồi tài sản trong thực tiễn các vụ án tham nhũng nổi tiếng: Khắc phục hạn chế

Tài sản đến từ hành vi tham nhũng ngoại quốc rất khó để thực thi. Những nỗ lực thu hồi tài sản từ nước ngoài gặp nhiều khó khăn. Một trong những rào cản là một quốc gia nắm giữ tài sản của nhà nước khác từ kết quả của tham nhũng là trách nhiệm bên ngoài trong việc thực hiện chủ quyền của một quốc gia để duy trì quan hệ của mình với các quốc gia khác.

Yunus Husein¹ (cựu giám đốc INTRAC) trong bài thuyết trình đã đưa ra thông tin về hạn chế của việc thu hồi tài sản tối ưu hóa như sau:

- Lượng tài sản thay thế tiền được phát hiện còn rất ít
- Luật hỗ trợ thu hồi tài sản chưa được thực thi tối ưu hóa, ví dụ như Luật chống rửa tiền và các quy định về đảo ngược nghĩa vụ chứng minh đối với tài sản bất hợp pháp (Điều 77-78 Luật chống rửa tiền và Điều 38.B Luật chống tham nhũng)
- Theo dấu, niêm phong và hoàn trả tài sản chưa được thực thi triệt để
- Chất lượng Tương trợ tư pháp (MLA) chưa đủ tốt, thời gian xử lý (thời gian phản hồi yêu cầu là sau 6 tháng), tỷ lệ thành công còn thấp, hợp tác giữa các cơ quan yếu. Tương trợ tư pháp thường bị các quy định về bí mật của ngân hàng kìm hãm.
- Thực thi pháp luật còn yếu kém
- Quản lý tài sản chưa tối ưu (tài sản bị tịch thu không được bảo quản tốt, bị thất lạc, mất, thay thế)
- **Đấu giá tài sản chưa thực sự tốt. Việc đấu giá không hướng đến giá công bằng, quy trình chậm.**

Dựa trên những phân tích mà Yunus Husein đưa ra ở trên, có thể nói rằng những ràng buộc này phải được loại bỏ để thu hồi tài sản tối đa.

¹ Yunus Husein. “Pengembalian Aset Hasil Tindak Pidana (Asset Recovery) and Corporate Criminal Liability”, **Powerpoint presentation** (Bài Powerpoint), STIH Jentera, Jakarta, 22 February 2017.

Một số vụ án lớn liên quan đến các vụ án tham nhũng mà tài sản tham nhũng nằm ở nước ngoài. Bản tóm tắt có thể được truy cập trên trang web của Ngân hàng thế giới¹. Trong bài viết này, chúng ta có thể học hỏi từ trường hợp của Hendra Rahardja, Chủ tịch/Giám đốc điều hành của PT. Ngân hàng Harapan Sentosa, một trong những ngân hàng nhận được gói cứu trợ từ Hỗ trợ thanh khoản của Ngân hàng Indonesia. Quyền tài phán của tài sản nằm ở Úc và Hồng Kông. Hendra Rahardja là một kẻ đào tẩu sau khi Tòa án ở Indonesia ra quyết định rằng anh ta đã thực hiện hành vi tham nhũng, và chết ở Úc (năm 2003). Quá trình thu hồi tài sản (cho một ngân hàng ở Úc) được bắt đầu vào năm 1998 và kết thúc vào năm 2008. Trong ghi chú của mình, Ngân hàng Thế giới đã đưa ra phân tích rằng các yếu tố góp phần vào việc thu hồi tài sản là quyết định của tòa án Úc lưu ý rằng Chính phủ Hồng Kông đã cung cấp bằng chứng theo yêu cầu của Hiệp ước Tương trợ Tư pháp của Úc. Tình trạng thu hồi tài sản đã hoàn tất. Theo Phán quyết ngày 1 tháng 3 năm 2005 của Tòa án Tối cao New South Wales của Úc, “những tội ác của Rahardja đã gây thiệt hại cho Ngân hàng Trung ương Indonesia 390 triệu đô la Úc, trong đó khoảng 38,5 triệu đô la Úc đã đến tay Úc”. Trang web của Bộ trưởng Tư pháp Australia lưu ý rằng trong khuôn khổ chương trình chia sẻ Công bằng của Australia được thành lập theo các điều khoản của Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng cũng như số tiền thu được từ Đạo luật tội phạm của Australia, 493.647,07 USD đã được cung cấp cho Chính phủ Indonesia để được hỗ trợ trong vấn đề Hendra Rahardja.

Trong khi tài sản của tội phạm nằm ở Hong Kong gặp khó khăn. Theo Trung tâm Thu hồi Tài sản Quốc tế, vào tháng 2 năm 2009, một quan chức của “Bộ Tư pháp Hồng Kông” sẽ chỉ xác nhận rằng 3 triệu ISD đã bị phong tỏa ở Hồng Kông, bất chấp báo chí đưa tin về số tiền lớn hơn được che giấu trong nền tài phán đó”. Thật không may, vào thời điểm vụ án xảy ra ở Indonesia, Hong Kong và Indonesia không có Hiệp ước tương trợ tư pháp song phương. Indonesia và Hồng Kông đã ký một hiệp ước vào năm 2008. Việc thiếu hiệp ước Tương trợ Tư pháp giữa hai khu vực tài phán được trích dẫn là một trong những lý do khiến Úc đóng vai trò trung gian.

1 <https://star.worldbank.org>

Trong quá trình thu hồi tài sản thất thoát tài chính nhà nước trong trường hợp của Hendra Rahardja, có một trở ngại liên quan đến yêu cầu chia sẻ từ Hồng Kông. Theo người chịu trách nhiệm của công ty sản tài sản, Muchtar Arifin¹, vấn đề pháp lý liên quan đến tài sản của Hendra Rahardja là quyết định cuối cùng. Đó là vì tòa án ở Úc đã tuyên bố rằng tài sản của Hendra Rahardja phải được trả lại cho Chính phủ Indonesia. Nhưng đảng Hồng Kông đã yêu cầu một phần.

Từ trường hợp tham nhũng của Hendra Rahardja, vấn đề thu hồi tài sản là khó khăn. Nó cần có thiện chí từ cả Bang nạn nhân và Bang nơi có tài sản. Nó cần phải hết sức tôn trọng rằng nhau phải hỗ trợ và chung tay xóa bỏ tham nhũng.

TIỂU KẾT

Cần phải nhấn mạnh tầm quan trọng của việc thu hồi tài sản cùng với việc phòng ngừa và xóa bỏ tham nhũng. UNCAC đã đề cập đến thu hồi tài sản. Quy trình thu hồi tổn thất của ngân sách nhà nước do tham nhũng thông qua con đường luật hình sự chưa hiệu quả mặc dù đã đặt ra các quy định. Vấn đề nằm ở chỗ thiệt hại ngân sách nhà nước và tài sản thu hồi chưa cân xứng. Như vậy, một chiến lược pháp lý hiệu quả hơn cần phải được xem xét, cùng với các bước hợp tác và hài hòa các mối quan hệ giữa cơ quan thực thi pháp luật trong nước và quốc tế, cộng đồng, các tổ chức phi chính phủ và tất cả các bên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Atmasasmita, Romli. 2018. *Rekonstruksi Asas Tiada Pidana Tanpa Kesalahan Geen Straf Zonder Schuld*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama.
- Atmasasmita, Romli, and Kodrat Wibowo. 2016. *Analisis Ekonomi Mikro Tentang Hukum Pidana Indonesia*. Jakarta: Prenadamedia Group (Nhóm Prenadamedia).

1 “Penyitaan Aset Hendra Rahardja Terganjil Uang Komisi”, article, <https://www.republika.co.id/berita/breaking-news/nasional/08/12/26/22558-penyitaaan-aset-hendra-rahardja-terganjal-uang-komisi>, 26th of December 2008, retrieved date: November 9th, 2020

Muladi, and Diah Sulistiyani RS. 2020. *Catatan Empat Dekade Perjuangan Turut Mengawal KUHP Nasional (Bagian I, 1980-2020)*. Semarang: Universitas Semarang Press

“ICW sebut pemidanaan Koruptor di Tahun 2019 masih lemah”
<https://nasional.kompas.com/read/2020/04/19/23531171/icw-sebut-pemidanaan-koruptor-di-2019-masih-lemah>, retrieved date: November 9th, 2020

“Penyitaan Aset Hendra Rahardja Terganjal Uang Komisi”, article, <https://www.republika.co.id/berita/breaking-news/nasional/08/12/26/22558-penyitaan-aset-hendra-rahardja-terganjal-uang-komisi>, 26th of December 2008, retrieved date: November 9th, 2020

<https://star.worldbank.org>

https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2020-Online_0.pdf, retrieved date November 9th, 2020

<https://www.kpk.go.id/images/pdf/Laporan-Tahunan-KPK-2019-Bahasa.pdf>, retrieved date: November 9th, 2020

<https://www.transparency.org/en/countries/indonesia>, retrieved date: November 8th, 2020

Husein, Yunus. “*Pengembalian Aset Hasil Tindak Pidana (Asset Recovery) and Corporate Criminal Liability*”, Powerpoint presentation, STIH Jentera, Jakarta, 22 February 2017

Infografik: 7 kasus korupsi dengan kerugian terbesar di Indonesia”, <https://www.kompas.com/tren/read/2020/01/18/090500465/infografik-7-kasus-korupsi-dengan-kerugian-terbesar-di-indonesia>, retrived date: November 9th, 2020

Rustam, *Asset Recovery: Hasil Tindak Pidana Korupsi*, Opini Cendekia (n.d.). Rustam, p,18

Yusuf, M. “*Implementasi dan Pengaturan Illicit Enrichment Dalam Delik Korupsi*”, Powerpoint presentation, presented in National Workshop (Bàì Powerpoint, trình bày tại Hooijt hảo quốc gia) “Kajian Penerapan UNCAC di Indonesia – implementasi dan Pengaturan Illicit Enrichment Dalam Delik Korupsi”, Jakrat 18th of February 2014.

ASSET RECOVERY IN ANTI-CORRUPTION

(INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS)

THU HỒI TÀI SẢN THAM NHƯNG (KỶ YẾU HỘI THẢO QUỐC TẾ)

(Sách tham khảo)

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

ASSET RECOVERY IN ANTI-CORRUPTION
(INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS)

THU HỒI TÀI SẢN THAM NHŨNG
(KỶ YẾU HỘI THẢO QUỐC TẾ)

UNIVERSITY COLLEGE CORK
School of Law

**VIETNAM NATIONAL
UNIVERSITY, HANOI**
School of Law

**TOWARDS
TRANSPARENCY**

TOWARDS TRANSPARENCY

ASSET RECOVERY IN ANTI-CORRUPTION (INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS)

**THU HỒI TÀI SẢN THAM NHŨNG
(KỶ YẾU HỘI THẢO QUỐC TẾ)**

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

EDITORIAL BOARD (BAN BIÊN SOẠN)

Nguyễn Thị Quế Anh – Fiona Donson

Vũ Công Giao - Nguyễn Thị Kiều Viễn - Đặng Minh Tuấn

SELECTION COMMITTEE (HỘI ĐỒNG THẨM ĐỊNH)

Fiona Donson - Vũ Công Giao – Nguyễn Thị Kiều Viễn

Nguyễn Hoàng Anh - Đặng Minh Tuấn – Bùi Tiến Đạt – Mai Văn Thắng

Acknowledgment	Lời cảm ơn
We would like to thank the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic and Transparency International National Chapter of the Czech Republic for their generous support to successfully organize the International Online Conference on Assets Recovery in Anti-corruption held in Hanoi on 24-25 November 2020, as well as to make the compilation of the International Conference Proceedings possible. The views expressed in these Proceedings are the contributing authors' alone and are not necessarily the views of the funders and supporters.	Chúng tôi xin chân thành cảm ơn Bộ Ngoại Giao Cộng hòa Séc và Tổ chức Minh Bạch Quốc Tế (TI) Cộng Hòa Séc đã tài trợ và hỗ trợ cho chúng tôi tổ chức thành công Hội thảo quốc tế trực tuyến về “Thu hồi tài sản tham nhũng” được tổ chức tại Hà Nội vào ngày 24 và 25 tháng 11 năm 2020 và hoàn thành cuốn Kỷ yếu này. Quan điểm được thể hiện trong cuốn Kỷ yếu này không phản ánh quan điểm của các cơ quan tài trợ mà chỉ phản ánh quan điểm của tác giả của các bài viết.

**Ministry of Foreign Affairs
of the Czech Republic**

CONTENTS/ MỤC LỤC

PREFACE	7
LỜI NÓI ĐẦU	9
❖ GLOBAL LESSONS LEARNED ON RECOVERING STOLEN ASSETS: STANDARDS, MECHANISMS AND GUIDELINES Anga R Timilsina and Charlene Lui	11
❖ KINH NGHIỆM TOÀN CẦU VỀ THU HỒI TÀI SẢN THAM NHŨNG: TIÊU CHUẨN, CƠ CHẾ VÀ HƯỚNG DẪN Anga R Timilsina – Charlene Lui	32
❖ ASSET RECOVERY IN ANTI-CORRUPTION IN VIETNAM: POSSIBILITIES AND CHALLENGES A/Prof. Vu Cong Giao – Vu Thanh Cu	51
❖ THU HỒI TÀI SẢN THAM NHŨNG Ở VIỆT NAM: NHỮNG THUẬN LỢI VÀ THÁCH THỨC PGS. TS. Vũ Công Giao – Vũ Thành Cự	79
❖ ASSET RECOVERY IN ANTI-CORRUPTION: A CANADIAN PERSPECTIVE Sébastien Lafrance	108
❖ THU HỒI TÀI SẢN TRONG CÔNG CUỘC PHÒNG CHỐNG THAM NHŨNG: KINH NGHIỆM CỦA CANADA Sébastien Lafrance	124
❖ ASSET RECOVERY: LEGISLATIVE OPTIONS IN IRELAND PJ Ryan, (PhD)	141
❖ THU HỒI TÀI SẢN: GIẢI PHÁP PHÁP LÝ Ở IRELAND TS. PJ Ryan	150
❖ INTERNATIONAL BEST PRACTICES ON NON-CONVICTION BASED ASSET FORFEITURE AND ITS APPLICABILITY IN VIETNAM Dr. Do Thu Huyen	158

❖ KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VỀ THU HỒI TÀI SẢN KHÔNG DỰA TRÊN KẾT ÁN VÀ KHẢ NĂNG ÁP DỤNG Ở VIỆT NAM TS. Đỗ Thu Huyền	190
❖ THỰC TRẠNG THU HỒI TÀI SẢN TRONG CÁC VỤ ÁN THAM NHŨNG, KINH TẾ Ở VIỆT NAM TS. Nguyễn Cảnh Lam	227
❖ CHINA'S LEGAL SYSTEM ON THE RECOVERY OF CORRUPTION ASSETS Dr. Li Lu	239
❖ KHUÔN KHỔ PHÁP LÝ CỦA TRUNG QUỐC VỀ THU HỒI TÀI SẢN TRONG CÁC VỤ ÁN THAM NHŨNG TS. Li Lu	244
❖ REGULATIONS ON THE CRIMINALIZATION OF ILLEGAL ENRICHMENT IN THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION AND VIETNAM'S ABILITY TO INTERNALIZE LAW Dr. Nguyen Quoc Van	249
❖ QUY ĐỊNH HÌNH SỰ HÓA HÀNH VI LÀM GIÀU BẤT HỢP PHÁP TRONG CÔNG ƯỚC LIÊN HỢP QUỐC VỀ CHỐNG THAM NHŨNG VÀ KHẢ NĂNG NỘI LUẬT HÓA CỦA VIỆT NAM TS. Nguyễn Quốc Văn	278
❖ A LIGHT NOTES ON ASSET RECOVERY IN THE INDONESIAN ANTI-CORRUPTION LAW A/Prof.Dr. Go Lisanawati	305
❖ THU HỒI TÀI SẢN TRONG LUẬT PHÒNG CHỐNG THAM NHŨNG CỦA INDONESIA PGS. TS. Go Lisanawati	328
❖ GIỚI THIỆU "CẨM NANG VỀ THU HỒI TÀI SẢN: HƯỚNG DẪN CHO NGƯỜI THỰC HIỆN" (ASSET RECOVERY HANDBOOK: A GUIDE FOR PRACTITIONERS) Nguyễn Quang Đức	347
❖ TÓM LƯỢC CHÍNH SÁCH THU HỒI TÀI SẢN CỦA LIÊN MINH CHÂU ÂU Vũ Thành Cự (lược dịch)	359

PREFACE

Asset recovery is a particularly important measure in fighting corruption. Effective asset recovery could eliminate corrupted persons' motives of private gains from the abuse of powers. In many countries, asset recovery policies and efforts are facing numerous challenges. To contribute to enhancing effectiveness of these policies and efforts, it is necessary to have the extensive exchange of knowledge and opinions through academic workshops.

In this context, it was a great honour of the School of Law under Vietnam National University, Hanoi to cooperate with the School of Law under University College Cork, Ireland, the Towards Transparency, and the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic to host this International Online Conference “*Asset Recovery in Anti-Corruption*” on 24th and 25th November 2020.

The objective of this conference were to provide an open forum for experts from various countries to discuss both theoretical and practical aspects of asset recovery in anti-corruption; to gather information about legal provisions and practical application of asset recovery in different jurisdictions; and to discuss similarities and differences between them.

The conference welcomed experts from WB, UNDP, EU, Czech Republic, France, Ireland, Canada, China, Indonesia, Vietnam, etc. and from some other countries. They contributed 14 great papers. 11 papers of those are included in this book of the Conference Proceedings. The conference also welcomed participants from state organs, embassies, higher education and research institutions, NGOs, and companies (Ministry of Public Security, Government Inspectorate, Embassy of Czech Republic in Vietnam, French Embassy in Vietnam, Ho Chi Minh National Academy of Politics, Fulbright University Vietnam, Hanoi

Law University, Ho Chi Minh city Law University, VNU University of Languages and International Studies, Environmental Science and Society Institute, Manulife Việt Nam, etc.).

We would like to thank the authors for their excellent contributions to the workshop and to this publication, and acknowledge the efforts of participants, authors, reviewers, interpreters, translators, the Organising Committee, the Selection Committee, and the Editorial Board in making this workshop and the publication such a great success.

Hanoi, December 2020

The Workshop Organising Committee and Compilation Board

LỜI NÓI ĐẦU

Thu hồi tài sản là biện pháp đặc biệt quan trọng trong phòng, chống tham nhũng. Việc thu hồi tài sản hiệu quả có thể giúp loại bỏ động cơ trục lợi từ lạm dụng quyền lực của những người tham nhũng. Ở nhiều quốc gia, các chính sách và nỗ lực thu hồi tài sản tham nhũng đang đối mặt với vô số thách thức. Để góp phần nâng cao hiệu quả của các chính sách và nỗ lực này, cần có sự trao đổi kiến thức và ý kiến chuyên sâu thông qua các hội thảo khoa học.

Trong bối cảnh đó, thật vinh dự cho Khoa Luật thuộc Đại học Quốc gia Hà Nội được hợp tác với Trường Luật thuộc Đại học Cork, Ireland, Tổ chức Hướng tới Minh bạch và Bộ Ngoại giao Cộng hòa Séc đồng tổ chức Hội thảo trực tuyến chuyên gia ***“Thu hồi tài sản trong phòng, chống tham nhũng”*** vào ngày 24 và 25 tháng 11 năm 2020.

Mục tiêu của hội thảo này là cung cấp một diễn đàn mở cho các chuyên gia đến từ các quốc gia thảo luận cả về khía cạnh lý luận và thực tiễn về thu hồi tài sản trong phòng, chống tham nhũng; thu thập thông tin về các quy định pháp luật và việc áp dụng chúng trong thu hồi tài sản trên thực tế ở các khu vực, quốc gia, vùng lãnh thổ; và thảo luận về những điểm giống và khác nhau giữa các hệ thống pháp lý đó.

Hội thảo đã đón tiếp các chuyên gia đến từ Ngân hàng thế giới, Chương trình phát triển LHQ, Liên minh Châu Âu, Cộng hòa Séc, Pháp, Ireland, Canada, Trung Quốc, Indonesia, Việt Nam... và từ một số quốc gia khác. Các chuyên gia đã đóng góp 14 bài viết, bài trình bày chuyên sâu, có giá trị tham khảo cao. 11 bài viết trong số đó được đưa vào cuốn Kỷ yếu Hội thảo này. Hội thảo cũng chào đón các đại biểu đến từ các cơ quan nhà nước, đại sứ quán, các cơ sở giáo dục đại học và nghiên cứu, các tổ chức phi chính phủ, và các công ty (Bộ Công an, Thanh tra Chính phủ,

Đại sứ quán Cộng hòa Séc tại Việt Nam, Đại sứ quán Pháp tại Việt Nam, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, Đại học Fulbright Việt Nam, Trường Đại học Luật Hà Nội, Trường Đại học Luật Thành phố Hồ Chí Minh, Trường Đại học Ngoại ngữ - ĐHQGHN, Viện Khoa học Môi trường và Xã hội, Công ty Manulife Việt Nam...).

Chúng tôi xin cảm ơn các tác giả vì những đóng góp quý báu của họ cho hội thảo và việc xuất bản kỷ yếu này, đồng thời ghi nhận những nỗ lực của các đại biểu tham dự, các tác giả, các chuyên gia phản biện, người phiên dịch, người biên dịch, Ban Tổ chức, Hội đồng tuyển chọn và Ban biên tập trong việc tổ chức hội thảo và xuất bản cuốn sách này.

Hà Nội, tháng 12 năm 2020

Ban Tổ chức Hội thảo và Ban biên soạn